

”שבילי מנשה”

תכנית אב לשבילי אופניים : מוא”ז מנשה

דו”ח מסכם

עורך התכנית :

ערן מבל אדריכלים - ארכיטקטורה ובינוי ערים בע”מ

תשע”ב

מרץ – 2012

חברי ועדת היגוי

- אילן שדה – ראש מוא"ז מנשה
- מיכל שקד – סגן ראש מוא"ז מנשה
- לאה פרי – מהנדסת מוא"ז מנשה
- יוחנן אשחר – מנהל מח' חינוך, מוא"ז מנשה
- בועז מנחם – מזכיר מוא"ז מנשה
- נתן קוסקס – גזבר מוא"ז מנשה
- שמשי כהנא – מנהל מח' רווחה, מוא"ז מנשה
- עודד נויפלד – מנהל מח' ספורט, מוא"ז מנשה
- נועה סגל – מרכזת סביבה וקיימות, מוא"ז מנשה
- סעיד ערדה – מנהל מח' נוער, מוא"ז מנשה
- שרה אייל – מנהלת מחוז מרכז, משרד החקלאות
- שלמה ברנד – מנהל מחוז, קק"ל
- ירוחם לקריץ - מנכ"ל איגוד ערים חדרה
- ניסים אלמון – מנכ"ל רשות ניקוז ונחלים שרון
- יהודית מוסרי – המשרד להגנת הסביבה
- שרון ברקת – לשכת התכנון המחוזית צפון, משרד הפנים
- זוהר דרור – חב' כביש חוצה ישראל
- אסף קפלן- רשות הטבע והגנים. פקח חיות הבר במועצה

חברי ועדת עבודה

- אדר' לאה פרי – מהנדסת מוא"ז מנשה
- נועה סגל – מרכזת סביבה וקיימות, מוא"ז מנשה
- עודד נויפלד – מנהל מח' ספורט, מוא"ז מנשה
- יוחנן אשחר – מנהל מח' חינוך, מוא"ז מנשה
- ריאד קדיגה - משרד החקלאות
- שלמה ברנד. אוהד – קק"ל
- גיא כהן. אורי שפירא - רשות הטבע והגנים
- נסים אלמון. דרור אפשטיין - רשות ניקוז ונחלים שרון
- ישי טייף. אפרים רודנאי. משה שפירא. לילך טל כדורי. טל רז - נציגי יישובים

חברי צוות תכנון

▪ ראש צוות התכנון	אדר' ערן מבל	ערן מבל - ארכיטקטורה ובינוי ערים בע"מ
▪ תכנון פיזי וסביבתי	מתכנן יוסי שק	
▪ שיתוף ציבור	מתכננת ליאורה חי	
▪ יועץ ספורט. בריאות ציבור	נריה נצר	חב' אינדו - אדם, סביבה, טכנולוגיה

תוכן העניינים

עמוד

	פרק א'	המצב הקיים. חזון ומטרות התכנית. תכנית העבודה. שיתוף הציבור
4	1.א	רקע כללי
6	2.א	חזון התכנית
6	3.א	מטרות ויעדי התכנית
7	4.א	המבנה הארגוני לביצוע העבודה
8	5.א	שלבי עבודה ואבני דרך. תוצרי תכנון
9	6.א	שיתוף הציבור
11	7.א	ניתוח מצב קיים : סקר אינטרנט – תוצאות ומסקנות
15	8.א	זיהוי ומיפוי אתרים בעלי ענין
	פרק ב'	פיתוח וגיבוש חלופות תכנון קונספטואליות. בחירת חלופה נבחרת
17	1.ב	גיבוש ופיתוח חלופות תכנון קונספטואליות
21	2.ב	השוואה והערכת 4 החלופות הקונספטואליות : בעזרת קריטריונים
22	3.ב	חלופה נבחרת משולבת : היבטים ועקרונות לתכנון
22	4.ב	החלופה המשולבת : "השערים" // מבואת הכניסה
	פרק ג'	יישום תכנית האב : פעולות ושלבי עבודה מומלצים. פרויקט לביצוע
23	1.ג	פעולות נדרשות ליישום התכנית
23	2.ג	שלבי העבודה הבאים - המלצות
24	3.ג	שביל "סובב בקעת נחל חדרה" - פרויקט ראשון למימוש ולביצוע
26	4.ג	פעולות והשלמות נדרשות – למימוש וביצוע הפרויקט הראשון
27	5.ג	נריה נצר (יועץ צוות התכנון) - המלצות ליישום והטמעה בשלבים

פרק א' – המצב הקיים. חזון ומטרות התכנית. תכנית העבודה. שיתוף הציבור

1. א. רקע כללי

הכנת תכנית אב כוללת לפיתוח שבילי אופניים בתחום מוא"ז מנשה - תכנית אב ל"שבילי מנשה", מהווה במידה רבה נגזרת של תכנית האב האסטרטגית הכוללת לפיתוח בר קיימא וקיימות במועצה, אשר אומצה ואושרה (2011) במליאת המועצה והועדה הבינמשרדית לפיתוח בר קיימא.

תכנית אב "שבילי מנשה" - מבטאת ונותנת מענה לאינטרס ציבורי ולגישה תכנונית חדשנית ביזמת המועצה – הרואה במערכת השבילים, האתרים והפעילויות הנלוות לכך, עוגנים מרכזיים וכביטוי יישומי לפעילות עממית ו/או ספורטיבית, בהתאמה לקהלי יעד שונים.

חשיבותה העיקרית של תכנית "שבילי מנשה" ביכולתה לחבר ולשלב יחדיו את מרבית יישובי המועצה, תוך מתן מענה לביקושים הכוללים פעילות של רכיבת אופניים בדרגות קושי שונות, ופעילויות עממיות או ספורטיביות הקשורות לטיולים בשטח, הליכה וריצה.

תכנית זו תומכת ומיישמת את החזון של פיתוח בר קיימא בסביבה כפרית חקלאית. התכנית תאפשר ותחזק את החשיפה וההיכרות של תושבי הסביבה, המבקרים והתיירים עם משאבי טבע ונוף במרחב, ובאופן זה גם תסייע במידה רבה לשימורם והגנתם כשטחים פתוחים ערכיים.

נדבך נוסף בתכנית הוא העצמה של קהילה פעילה ובריאה, הכוללת את תושבי המועצה ואת המבקרים באזור. לפיתוח ויצירת מערכות שבילים לאופניים ולטיול באזור מוא"ז מנשה חשיבות רבה, עקב הצורך וההזדמנות לחזק תחומים מגוונים לפיתוח ולשגשוג המועצה כגון – המשך קיום וטיפוח ענף החקלאות, תרומה וחיזוק הפיתוח הסביבתי, הרחבת ענף התיירות ופעילויות הפנאי והנופש, שמירת והגנת השטחים הטבעיים הערכיים, כולל אגן נחל חדרה. לאלו נוספים תחומים חשובים נוספים כגון הטמעה של אורח חיים בריא, מתן כלים ואמצעים לחינוך הסביבתי הפורמאלי והבלתי פורמאלי, שיפור ברווחת ובאיכות חיי הקהילה והתושבים ועוד.

• תיאור הסביבה ותחום התכנון (ראו תרשים סביבה להלן)

המועצה האזורית מנשה ממוקמת באזור השרון הצפוני, ממערב לשולי רכס הר אמיר הנמצא בקצה הצפוני של רכס הרי השומרון. אגן הניקוז העיקרי של האזור הנו נחל חדרה - אחד מנחלי מישור החוף הגדולים, אליו מתנקזים ממזרח 2 נחלי משנה : נחל עירון ונחל נרבטא.

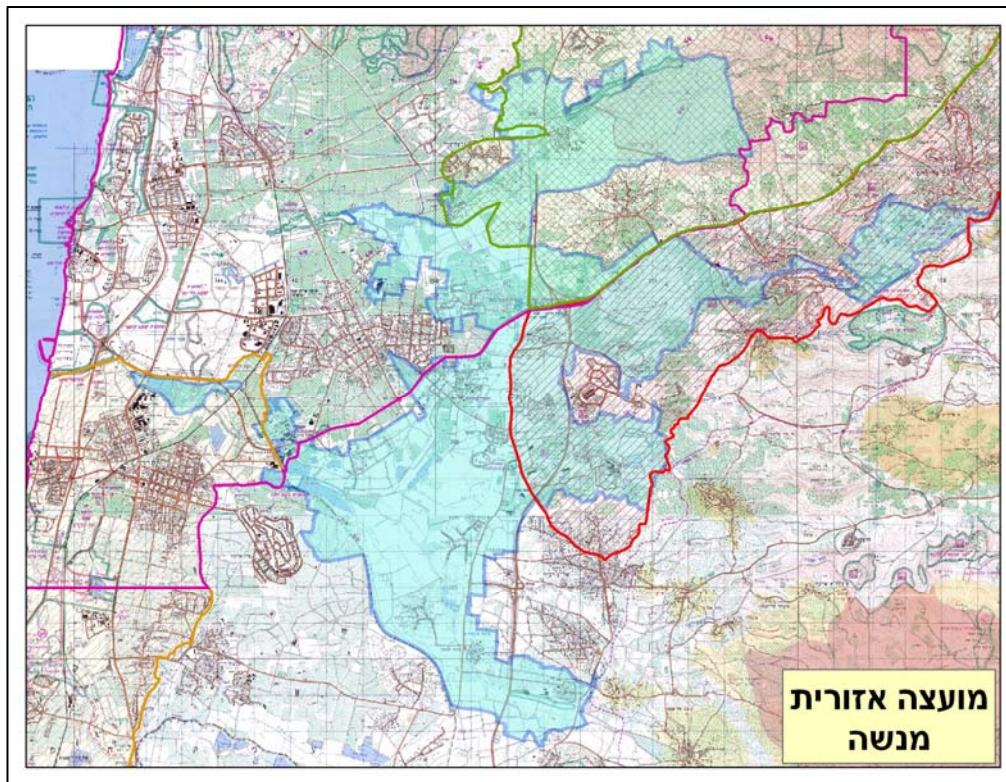
שטח השיפוט של המועצה הנו כ- 160,000 דונם (סימון בקו כחול במפה שלהלן). מאפיין ייחודי למועצה הוא היותה רב תרבותית ומגוונת בהיבט האוכלוסייה. האוכלוסייה מונה כ- 13,000 תושבים, המתגוררים ב- 10 קיבוצים, 3 כפרי מיעוטים ו- 7 מושבים ויישובים קהילתיים.

מרבית השטחים הפתוחים שבתחום המועצה הנם שטחים חקלאיים מעובדים, חלקם האחר חורש טבעי ים תיכוני במשולב עם יערות נטע האדם (קק"ל) ושטחי מרעה. בחלקה הדרומי של המועצה אפיק נחל חדרה – מנחלי החוף העיקריים הגדולים במישור החוף הצפוני.

שטחי המועצה מורכבים מתאי שטח מגוונים, מישוריים והרריים, ומאופיינים בפריסה גדולה של ישובים כפריים, הממוקמים במקביל לציר הרוחב (כביש 65) המחבר בין הישוב מי עמי במזרח ועד לקיבוץ גן שמואל במערב, וציר האורך המחבר בין קיבוץ רגבים בצפון לקיבוץ מגל בדרום.

מרבית הפעילות של המועצה מרוכזת במתחם אזרחי אזורי מרכזי – "ליבת המועצה". בתחומו ממוקם מבנה ומשרדי המועצה, מתחם החינוך והתרבות הכולל : 2 בתי ספר תיכוניים (מבואות עירון, 'גוונים'), ביי"ס יסודי 'רעות', אשכול הפייס, מרכז ספורט, מרכז יום לקשיש ועוד. מתחם הליבה מתוכנן להתפתח ולכלול בעתיד פונקציות ציבוריות נוספות.

תשריט מס' 1 : תרשים סביבה – גבול שיפוט מוא"ז מנשה (סימון בצבע כחול)

חשוב לציין כי מרחב מוא"ז מנשה מהווה ומתפקד כאזור מעבר ארצי, המחבר בין מרכז הארץ לאזור הצפון. בתחומו 2 כבישים ארציים ראשיים : כביש חוצה ישראל (מס' 6) וכביש ואדי ערה (מס' 65) . כתוצאה מכך, לאזור פוטנציאל נגישות גבוה ביותר לפעילות של מטיילים ומבקרים מכל הארץ. בנוסף, אזור זה יכול לתפקד כמרכיב מרכזי ברשת צירים תיירותיים ואתרים הרלבנטיים לאזור - דוגמת שמורת אלוני יצחק, יער ריחן, נחל חדרה ושמורת זיתא, פארק אלונה, בקעת הנדיב, חוף קיסריה ועוד.

תחום שיפוט מוא"ז מנשה - חלוקה ליח' נוף

- **צירי נחלים** : נחל חדרה. נחל חביבה. נחל יצחק. נחל נרבתא. נחל עירון. נחל ברקן. נחל עדה עליון.
- **גופי מים** : ביצת זיתא. בריכות דגים גן שמואל. מאגר מצר. מפעלי מנשה.
- **אזורי הדר** : מצפה אילן. אזור קציר וחריש. מי עמי וגבעת התורמוסים.
- **יערות קק"ל ושמורות טבע** : יער מצר. יער חריש ותל זאבים. יער מענית. יער ברקאי, יער עירון. שמורת אלוני יצחק. שמורת אלות עדה. שמורת ח'רבת צ'רקס. שמורת עין-ארבות. גבעת הכלניות. יער שרייה.
- **אזור השטחים החקלאיים ושטחי המרעה** : בעיקר באזור אגן נחל חדרה ונחל ברקן.

א.2 חזון התכנית

שטחה של מועצה אזורית מנשה כולל יישובים כפריים פזורים - סביבם שטחים חקלאיים מעובדים, ערוצי נחלים, שיפולי הרים וגבעות מיוערות הפורחות באביב. זהו מרחב אידיאלי לפיתוח מערכת שבילים ודרכים פעילה, המשלבת רכיבה על אופניים ברמות קושי ואתגר שונים, צירים לביצוע צעדות עממיות והליכת משפחות, ביצוע פעילות ספורטיבית ופעילות פנאי ונופש. מערכת שבילי מנשה לשתוקם, תסייע רבות לחיבור בין יישובי המועצה, ותאפשר בין היתר רכיבה ונסיעה באופניים לעבודה ו/או לבית הספר על השבילים המחברים.

הרעיון המרכזי – מערכת שבילים לרכיבת אופניים **המקשרת ומחברת בין הליכה האזורית** (מתחם המועצה), לבין שלוחות העוברות בצמידות למרכזי תרבות, תעסוקה וחינוך קיימים ובין חלק מיישובי המועצה. כך תיווצר רשת מגבשת קהילתית, שהנה בעלת השפעה והשלכות חיוביות על אורח החיים ועל הקשר שבין יישובי המועצה ותושביה.

חיבור היישובים ומערכת שבילים התומכת **בפעילות מגוונת בעלת רמות קושי ואתגר שונות**, תפגיש תושבים על אם הדרך, תעודד מגוון קבוצות באוכלוסיה לקחת חלק בפעילות ספורט ונופש, ותאפשר מרחב גדול לפעילות חברתית ספורטיבית.

מערכת "שבילי מנשה" תסייע **להגביר באופן ניכר את השימוש בשבילים** בכל מגוון הפעילויות - תנועה יומיומית (יוממות), פנאי ונופש, וספורט. אחד הביטויים הבולטים לכך יהיה חסכון בתנועה בכלי רכב, הגברת הבטיחות בדרכים וקירוב הציבור אל הטבע והמרחב הכפרי. השבילים יאפשרו נגישות להגעה וביקור באתרים ייחודיים ליישובי המועצה, באתרי מורשת קיימים ובאתרי טבע ותצפית אטרקטיביים.

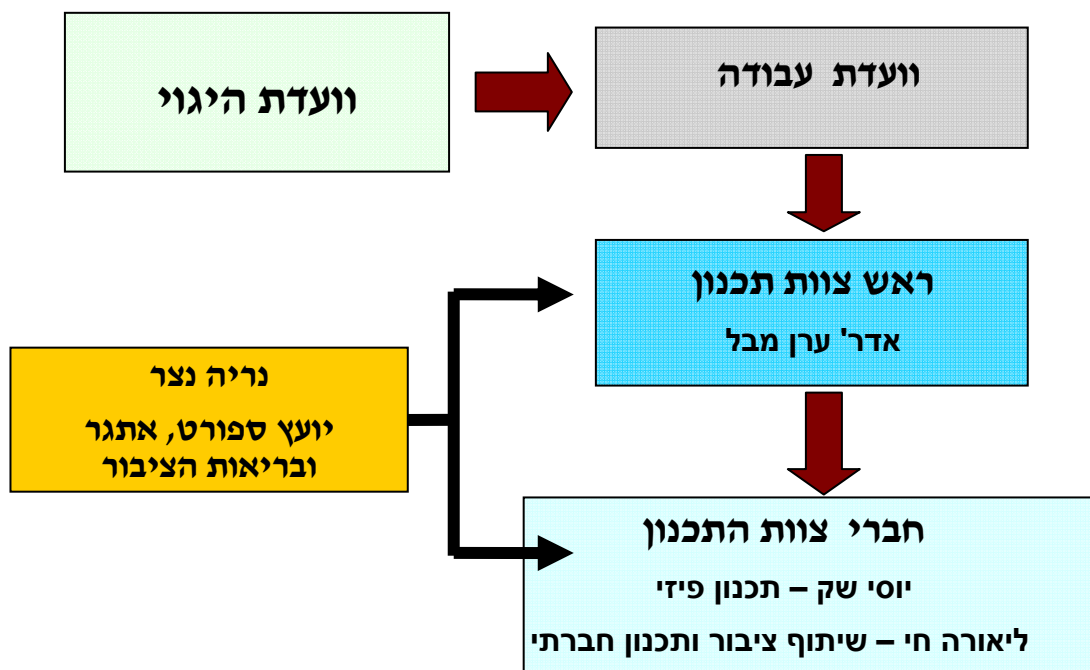
מערכת השבילים תהיה **בזיקה ובחיבור לשטחים החקלאיים ולשטחים הפתוחים** הנפרשים בתוך שבין היישובים, ותאפשר הפיכה של החצר האחורית שבקרבת היישובים, שבמקרים רבים מוזנחת, לחצר קדמית פעילה ותוססת ברוב שעות היום.

מערכת "שבילי מנשה" **תהווה חוט שדרה ותשתית תומכת**, לתכנון וגיבוש הפעלות ופעילויות ספורט תחרותיות ו/או עממיות, ציבוריות, המשליכות על הגברת המודעות והמעורבות של תושבים ומבקרים בתחום מוא"ז מנשה בכל הקשור לפעילות גופנית (אופניים, ריצה, הליכה) המעודדת קשר ומפגש חברתי בין המשתמשים, ותורמת לבריאות הגוף והנפש.

א.3 מטרות ויעדי התכנית

- פיתוח מערכת שבילים במרחב המועצה – להליכה וטיול רגלי, ריצה, רכיבה על אופניים ו/או סוסים.
- מתן כלים ואמצעים - לטיפול קהילה בריאה ופעילה, כולל נגישות למוגבלים.
- חיבור בין יישובי המועצה, בין מוסדות חינוך וציבור ואתרים מרכזיים.
- קישור לשטחים החקלאיים, השטחים הפתוחים ואתרי טבע ומורשת ייחודיים במועצה.
- יצירת אלטרנטיבה לשימוש וניידות ברכב פרטי - בין יישובי המועצה.
- יצירת מערך אזורי של פעילויות ספורט : עממי. תחרותי. צעדות. טיולים. ריצות ניווט, וכו'.
- הגדלת כח המשיכה התיירותי באזור - בדגש על פעילויות פנאי ונופש.

4.א המבנה הארגוני לביצוע העבודה - סכמה :

5.א שלבי עבודה ואבני דרך. תוצרי תכנון

התכנית בכל שלבי הכנתה וגיבושה לוותה בהתייעצות, הנחיה ומשוב של צוות וועדת העבודה ונציגי המועצה. וועדת ההיגוי הרחבה - עקבה וליוותה את התהליך בצמתים מרכזיים, האירה זוויות התייחסות שונות, והיוותה גורם מקצועי מנחה ומייעץ.

פירוט שלבי העבודה. אבני הדרך. תוצרי העבודה.

שלבי עבודה	מסלול התכנון ואבני הדרך	תוצרי התכנון – תשומות
שלב א'	לימוד וניתוח מצב קיים בתחום המועצה בכל ההיבטים הקשורים לפעילות פנאי ונופש בכלל, ופיתוח שבילי אופניים בפרט	ריכוז מצאי וסיווג דרכים וצירי תנועה המתאימים לפיתוח שבילי אופניים. זיהוי ומיפוי אתרים בעלי ענין שישולבו בתכנית שבילי מנשה. ביצוע סיורים בשטח - בליווי נציגי מועצה, רט"ג, קק"ל, רשות ניקוז, משרד החקלאות. לימוד וניתוח רקע סטטוטורי – תמ"אות. תמ"מ. תכניות אב ומתאר מקומיות. המלצות ראשונות - לכיווני פיתוח ופעילות אפשריים. זיהוי צרכים ומגמות המועצה האזורית מנשה ויישוביה באמצעות שאלון - הופץ דרך אתר האינטרנט של המועצה. ביצוע כנס ציבורי - עם תושבי המועצה, על מנת ללמוד על קהלי היעד, רצונות וסוגיות שהתכנית צריכה לעסוק בהם.
שלב ב'	גיבוש ופיתוח חלופות תכנון בחירת חלופה נבחרת	גיבוש והצגת חלופות תכנון קונספטואליות – באפיון שונה זו מזו החלופה הנבחרת: קריטריונים לבחירתה. נושאי ומרכיבי התכנון בחלופה. המלצות ואפשרויות תכנון ופיתוח הצגה והתייעצות עם קבוצת העבודה לגבי בחירת החלופה.
שלב ג'	גיבוש סופי של חלופה נבחרת לתכנית אב "שבילי מנשה"	תכנית האב "שבילי מנשה" : תשריט מצב מוצע (קנ"מ - 1:10000) דו"ח מסכם - לפי חלוקה לנושאים : המצב הקיים ונתוני התכנון, מטרות התכנית. פיתוח חלופות התכנון. בחירת החלופה הנבחרת. גיבוש החלופה הנבחרת לתכנית אב מוסכמת : "שבילי מנשה"

א.6 שיתוף הציבור

שיתוף הציבור היה חלק אינהרנטי מהתכנית ונעשה בכל שלביה, החל משלב איסוף נתונים ולימוד מצב קיים, דרך היוועצות ברוכבי אופניים מישובי המועצה, ובשלב המסכם של התהליך בחינת חלופות והערכתן.

א.6.1 שיתוף הציבור כלל את המרכיבים הבאים :

- פרסום שאלון באתר האינטרנט של המועצה, השאלון היה פתוח בפני כלל תושבי המועצה.
- הקמת קבוצת עבודה של רוכבי אופניים (מעין פורום 'מומחים') - אשר ליוותה את צוות התכנון.
- הצגת התכנית וקבלת משוב - במסגרת מפגש ציבורי.
- ייזום וביצוע פגישות וסיורים משותפים - עם נציגי היישובים ועם גורמים בעלי ענין ועוד.
- הערכת חלופות ובחירת חלופה נבחרת - על ידי קבוצת העבודה.

א.6.2 ביצוע כנס ציבורי : סיכום

בפתיחת הכנס ראש המועצה אילן שדה נתן את ברכתו, והציג את תפיסת עולמו לגבי החשיבות בפיתוח שבילי אופניים במרחב המועצה, לרווחת תושבי המועצה והמבקרים באזור.

בשלב א' של הכנס - הוצגו שלושה היבטים מרכזיים לפעילות המועצה, הרלבנטיים לתכנית שבילי מנשה. היבטים אלה הוצגו ע"י נציגי המועצה :

1. ההיבט החינוכי / קהילתי : מיכל שקד
2. ההיבט הספורטיבי : עודד נויפלד
3. ההיבט הסביבתי : נועה סגל

בשלב ב' של הכנס - התקיים דיון מונחה במסגרת 3 "קבוצות עבודה", בדגש על הנושאים הבאים :

- מי משתמש בשבילים כיום ולצורך מה ?
- מי משתמש בשבילים כיום ולצורך מה ?
- מיהם קהלי היעד ? מאפיינים.
- מה ניתן לעשות, כדי להתאים את התשתית הקיימת טוב יותר למשתמשים בשבילים ?
- כיצד לעודד תלמידים ואוכלוסיות נוספות, להשתמש יותר באופניים ?
- רעיונות למסלולים, מרכזי פעילות / יעדים / נקודות עניין שכדאי לקשר לרשת שבילי אופניים.

מסקנות והמלצות שעלו בדיוני "קבוצות העבודה", ובדיון המסכם :

1. ההיבט הפיזי / אופי שבילים ופעילויות מומלצות :

- שבילי חיבור אל ובין היישובים (מודל הולנד) : פיתוח שבילים מקשרים בטיחותיים עבור בני נוער. ילדים.
- שימוש בשבילים כעורך תחבורתי: חיבור למקומות עבודה. דגש על חיבור למתחם המועצה כמוקד מרכזי.
- יצירת שביל מעגלי : סביב ליישוב בו אני גר/ה (לעודד כל אחד מהישובים : לפעילות בתחום האופניים).
- חשיפת והדגשת ענף החקלאות והגידולים החקלאיים : באמצעות שלטי הסברה והכוונה. דפי מידע.
- שילוב פעילויות באותו תוואי שביל : אופניים. הליכה. ריצה. נקודות מים. פינות צל. אתרי פיקניק.
- שילוב בין פעילויות 'אקסטרים' (באזור המזרחי היותר הררי : התאמה לטופוגרפיה של השטח), מול פעילויות עממיות ספורטיביות המותאמות למשפחות (באזור החקלאי : היותר מישורי).
- שבילים המותאמים לטיולי פנאי, אתרי טבע.
- מוקדים מרכזיים אפשריים ליציאה לשטח : 'צומת שער מנשה'. מוקד / חניון אנדרטת משמר הגבול.
- חיזוק ספורט תחרותי : בהתאמה לילדים, שבילים היקפיים.
- התייחסות למוגבלים והדרכים לשילובם : מתן נגישות ופיתוח חלק מהשבילים בהתאמה לצרכים.
- ניצול תשתיות קיימות : כגון שבילי יער. שבילי כביש 6. מסילת הרכבת המזרחית. דרכים חקלאיות.

2. ההיבט הקהילתי חינוכי / קהלי יעד עיקריים :

- העצמה קהילתית : לגרום למספר רב יותר של אנשים לצאת לשטח.
- שיתוף של ילדים ונוער כקהל יעד עיקרי. שילוב ומעורבות במערך הלימודי הבית ספרי. רעיון : לשלב את רכזי הנוער.
- משפחות ונוער : פיתוח מוקדים ומתקנים לפעילות אטרקטיבית, בעלת אופי כיפי ו/או אתגרי.
- שילוב המגזר הערבי : דגש על פעילויות המותאמות לנוער.
- מעורבות נוער ותלמידים : פעילות תורמת. מעורבות ואחריות בסימון שבילים. תחזוקת אתרים ו/או נקודות עניין במסלולים.
- עידוד השימוש בשבילים : לפעילות פיזית ובריאותית, כחלק מהתמודדות עם בעיית ההשמנה.
- חיזוק הקשר עם יזמויות שונות בישובים ובמועצה, סביב פלי"ח ויזמויות אחרות.

3. ההיבט הסביבתי / שמירת הטבע והנוף : שבילים בממשק עם הטבע

- יש להתחשב ולהקפיד על שמירת והגנת ערכי הטבע והנוף באזור. שטחי היערות.
- שמירה על שבילים עם פיתוח מזערי.
- עומס מבקרים ופעילות : עשוי לייצר מפגעי לכלוך ופסולת. קשיי תחזוקה וצורך לפיקוח ואכיפה.

4. תשתיות

- צורך להסדיר מעברים (הפרדה מפלסית) : החוצים כבישים ארציים ואזוריים.
- שילוט והכוונה : כאמצעי חשוב להכרת השטח, סימון שבילים, מידע, הכוונה, קישור למקומות.
- מציאת דרכים, אמצעים ומתקנים להגברת הביטחון האישי בשטחים הפתוחים.
- תחנות מידע : אמצעי הסברה ודפי מידע זמינים, גשרון וספסלים, אמצעי תאורה, נקודות מים.
- הגדרת גורם אחראי במועצה, לתחזוקה ופיקוח קבוע למערכת שבילי מנשה.

7.א ניתוח מצב קיים: סקר אינטרנט - מטרות. תוצאות. מסקנות

השאלון שפורסם באתר האינטרנט של מוא"ז מנשה שימש ככלי יעיל לקבלת משוב ומיקוד לגבי הרצונות וההעדפות בקרב תושבי המועצה בנושא שבילי מנשה. המטרה היתה חשיפה לקהלי יעד מגוונים ככל האפשר מבחינת גילאים, מקום מגורים, תחומי עניין וכיו"ב.

השאלון ניסה לצקת תכנים ב"שבילי מנשה" ולהבין את המשמעויות והחשיבות של דפוסי השימוש בשבילים, באופן שיאפשר זיהוי צרכים רצונות והעדפות של ציבור המשתמשים הנוכחיים והפוטנציאליים.

בסך הכל התקבנו 278 תשובות לשאלונים באמצעות האתר. על אף שהשאלון אינו מייצג מדגם סטטיסטי במובן המקובל, עדיין ניתן לראות בו בהחלט כלי מהימן מייצג ומשקף.

1.7.א להלן נוסח השאלון שפורסם באתר האינטרנט של המועצה :

שאלון שבילי מנשה - פרויקט שבילי אופניים והליכה במועצה אזורית מנשה

שלום לכם, שאלון זה מכוון לתכנון שבילי אופניים והליכה במועצה אזורית מנשה ומטרתו לסייע לצוות התכנון המכין את התכנית ל"שבילי מנשה". מטרת השאלון לזהות רצונות, צרכים ודפוסי שימוש בקרב התושבים שלנו. נודה לכם אם תקדישו מספר דקות למילוי השאלון.

Required *

1. לאיזו קבוצת גיל אתם שייכים? *

נד 13

13 נד 18

18-25

26-35

36-45

46-55

56-65

מוגל 65

:Other

2. אם יהיו שבילים במנשה במה תשתמשו הכי הרבה? *

הליכה

רכיבה נע אופניים

רכיבה

סידל מוטור

:Other

3. באיזה ישוב את/ה מתגורר? *

4. קבוצת מין *

זכר

נקבה

5. באיזה תדירות אתם רוכבים/צועדים/רצים? *

מדי יום

מספר פעמים בשבוע

מניקה מספר פעמים בשבוע

מדי חודש

5. באיזו תדירות אתם רוכבים/צועדים/רצים?*

- מדי יום
- מספר פעמים שבוע
- מדי שבוע
- מדי חודש
- Other:

6. אם אתם משתמשים באופניים, לצורך מה אתם בעיקר רוכבים?

- ספורט ושחר משעות העבודה
- כמו תחבורה להגיע למקום העבודה
- הגעה למסלול ציבורי ספורט במלונח
- מנוח בין השלבים
- כמו תחבורה אם את ספר
- Other:

7. מה לדעתכם יאפשר ניצול מיטבי של שבילי הליכה/אופניים/ריצה? מה יעודד אנשים לצאת אל השבילים?*

דרגו מ-1 עד 5, 1 הניזון הנמוך ביותר ו-5 הניזון הגבוה ביותר

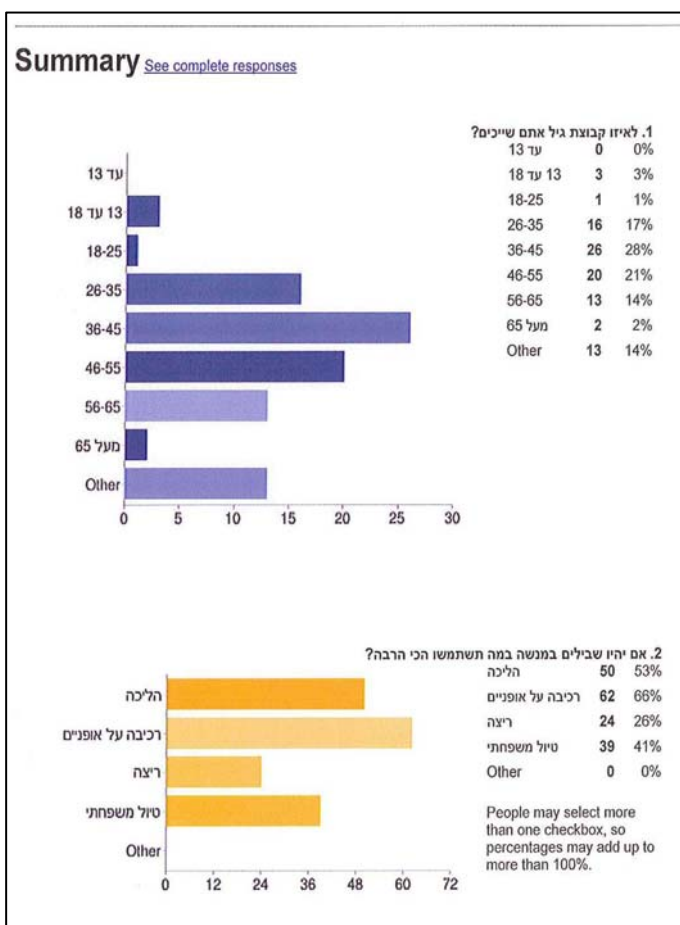
	5	4	3	2	1
שבילים המתאימים למשפחות (אפשרות חניה, מסלול מנועי, פיקניק וכדומה)	☐	☐	☐	☐	☐
שבילים המקשרים בין השלבים	☐	☐	☐	☐	☐
מסלולים ברמת קושי שונה, מנועי אוני ספורטיבי	☐	☐	☐	☐	☐
מסלול המשלב נקודות אקסטריות כמו: פארק אנתרופי, קרן טיפוס, מטבח סקייסורד, מקלחות	☐	☐	☐	☐	☐
מסלול אם נקודות נוף, טבח ואטרקציה	☐	☐	☐	☐	☐

8. ברמת תשתיות לשבילים - מהם לדעתכם הדברים החשובים ביותר למשתמשים?*

דרגו מ-1 עד 5, 1 הניזון הנמוך ביותר ו-5 הניזון הגבוה ביותר

	5	4	3	2	1
נתיבות השביל - שילב מסלול, שילוב תאורה ונייד	☐	☐	☐	☐	☐
מקלחות נצורה ורינון, מתקני שחי, שפלים	☐	☐	☐	☐	☐
מתקנים בקודות המוצא ונייד השילוב, כמו חליות, אחסון, מקלחות ונייד	☐	☐	☐	☐	☐
תשתית תומכת מרשתת אופניים,	☐	☐	☐	☐	☐

א.2.7 סקר אינטרנט – ריכוז וניתוח התוצאות שהתקבלו :

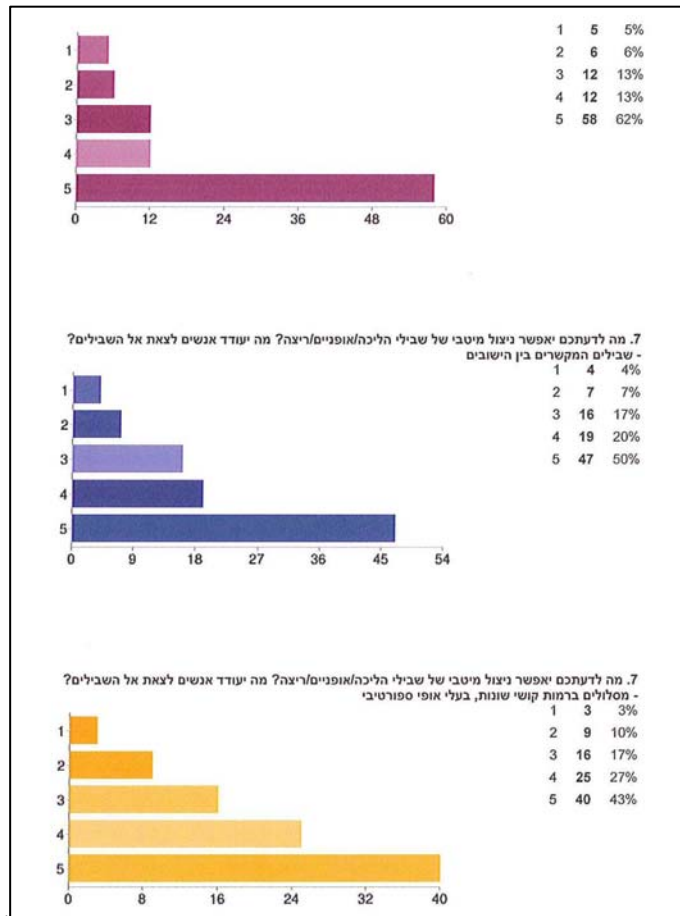

נתונים כלליים לגבי חתך המשיבים (278) :
 קבוצת הגילאים הבולטת : 36-45 ו-46-55.
 אין כמעט ייצוג לגילאי ילדים ונוער.
 ישנו ייצוג גבוה מעט יותר למגדר הנשי- 56%.

השימוש המועדף העיקרי לשבילים :
 רכיבה על אופניים (64%), ולאחריו הליכה (50%), טיול משפחתי (32%) וריצה (22%).
 השימוש במידה רבה משולב, כלומר השבילים משמשים את אותם אנשים לצרכים שונים.

תדירות השימוש בשבילים גבוהה למדי :
 שימוש יום יומי (15%), מספר פעמים בשבוע (40%), בסופי שבוע (24%).

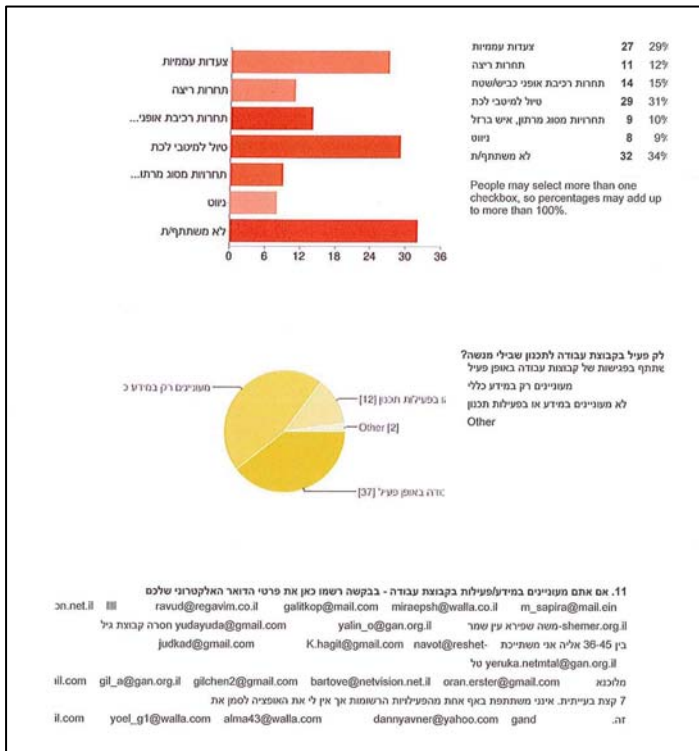
השימוש העיקרי באופניים
 הוא לצרכי ספורט וכושר (71%).
 רק כ- 12% מהרוכבים משתמשים באופניים גם ככלי תחבורה לצורך הגעה לעבודה.

הקריטריון החשוב ביותר בשבילים (5 בדירוג-5-1) :
 מסלולים מותאמים למשפחות (58%)
 קישור בין ישובים (52%)
 מסלולים ספורטיביים (42%)
 שילוב אטרקציות אתגריות (40%)
 מסלולים עם נקודות עניין, נוף (59%)

התשתיות העיקריות לשבילים :
 בטיחות השביל - שילוט, תאורה (68%)
 מקומות עצירה ורענון (44%)
 מתקני חנייה, אחסון, מקלחות (20%)
 תשתית תומכת להשכרת אופניים (17%)

עניין אישי בפיתוח שביל בסביבת המגורים הקרובה :
 לא מעוניינים (24%)
 מעוניינים (58%)
 עניין רב בשבילים בסמיכות למגורים, כולל הצעות לשבילים ספציפיים.

מעורבות בפעילות ספורט - עממית ו/או תחרותית:

צעדות (22%)

תחרויות ריצה (12%)

תחרויות אופניים (29%)

טיולים (22%)

מרתון/איש ברזל (7%)

ניוט (8%)

לא משתתפים (51%)

רצון למעורבות בהמשך הפעילות:

מעורבות פעילה (24%)

עדכון ברמה של מידע כללי (52%)

אדישים לנושא (21%)

3.7.א סיכום תובנות ומסקנות עיקריות:

- נושא שבילי מנשה מעניין ורלבנטי לפלחים / קהלים גדולים בקרב ציבור תושבי המועצה-חלק גדול מהציבור פעיל ומשתמש בשבילים בתדירות של מספר פעמים בשבוע.
- ניצול מיטבי של השבילים מחייב תשתיות "בטוחות", בעלות אופי משפחתי.
- סוגי פעילות וביקוש עיקרי : לרכיבה באופניים, לצורך פעילות ספורט וכושר.
- חלק קטן של הציבור משתמש באופניים כיום לצרכי יוממות. בין היתר כי אין תשתיות.
- יש ביקוש ליצירת חיבור בין יישובים. שימוש תחבורתי קהילתי קבוע : יוממות.
- המסלולים : ראוי שיתוכננו כאטרקטיביים מבחינה נופית והנאה חווייתית.
- העדפה וביקוש לקרבה וזיקה בין השבילים, לבין מקום המגורים והיישוב.
- ההעדפה העיקרית לשימוש בשבילים : בעיקר לצרכי רכיבת אופניים. אחר כך להליכה.

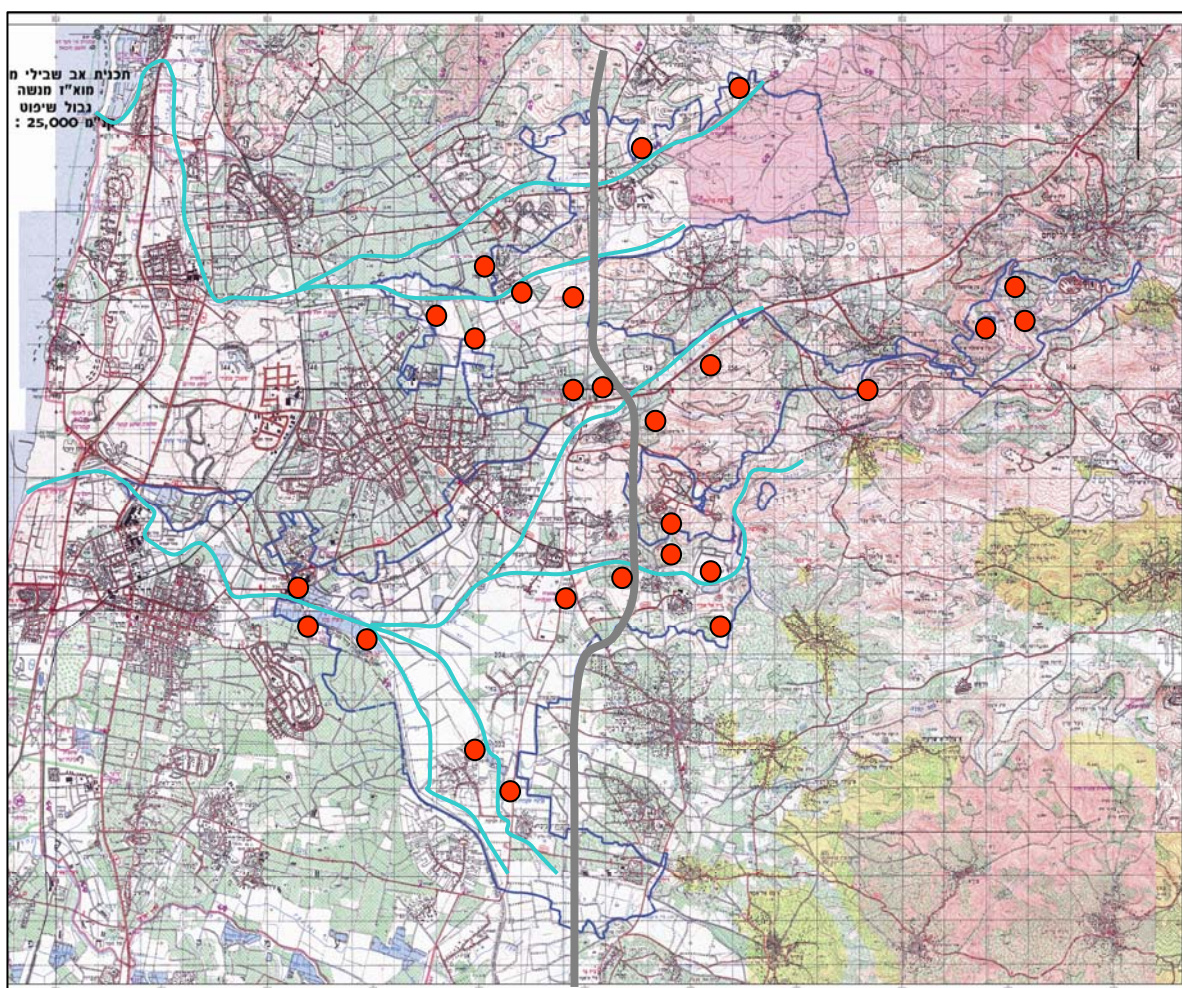
8.א זיהוי ומיפוי אתרים בעלי ענין - המתאימים לשילוב בתכנית שבילי מנשה :

במסגרת העבודה, ביצע צוות התכנון בסיוע וליווי נציגי המועצה, קק"ל, רשות הניקוז ורט"ג מספר סיורי שטח מקיפים בתחום שיפוט המועצה. במהלך הסיורים להיכרות שטח התכנון ויחידות הנוף העיקריות שבו, אותרו ומופו מספר רב של אתרים נקודתיים בעלי ענין, מסוגים שונים (שמורות טבע. אתרי טבע ונוף. מוקדי תצפית. אתרי מורשת. עצים ושטחי יער וכו'), המתאימים לשילוב ולתכנון במסגרת תכנית האב שבילי מנשה.

האתרים מפוזרים וממוקמים בכל המרחב. מהווים במידה רבה כגורם מושך ואטרקטיבי למשתמשים בשבילים בפרט, ולפעילות פנאי ונופש של מטילים ומבקרים באזור כלל.

א.1.8 תשריט מס' 2 : סימון אתרים בעלי ענין - רשימת מצאי :

▪ מעיינות נחל סבכי	▪ נחל ברקן	▪ גבעת הכלניות
▪ שמורת אלות אטלנטיות - נחל עדה	▪ חרבת בורק	▪ מקטע נחל חביבה
▪ שמורת אלוני יצחק - כפר גליקסון	▪ שמורת עין ארבות	▪ מצפור זכרון - שדה יצחק
▪ מפעלי המים מנשה	▪ אנדרטת משמר הגבול - צומת ברקאי	▪ מקטע נחל יצחק
▪ חניון יער עירון	▪ מקבץ אלונים עתיקים - יער ברקאי	▪ אפיק נחל חדרה - תל זרור
▪ מצפור נופי - קציר	▪ חורבת תל זאבים - יערות קק"ל	▪ בריכות דגים גן שמואל - עופות מים
▪ יער ועיינות שרייה	▪ אתר זכרון - פינת רויטל (ליד חריש)	▪ שמורת ביצת זיתא
▪ גבעת התרמוסים - מי עמי	▪ מאגר מצר - נחל נרבתא	▪ תחנת רכבת חדרה מזרח - פילבוקס
▪ אל עריאן	▪ יער קק"ל - מצר מזרח	▪ שמורת חרבת צ'רקס
▪ שמורת יער ריחן	▪ יער מענית - מקטע שביל אופניים 2 על 6	▪ תל אסור

2.8.א סיורי שטח - תמונות מייצגות :

פרק ב' – פיתוח וגיבוש חלופות תכנון קונספטואליות. בחירת חלופה נבחרת

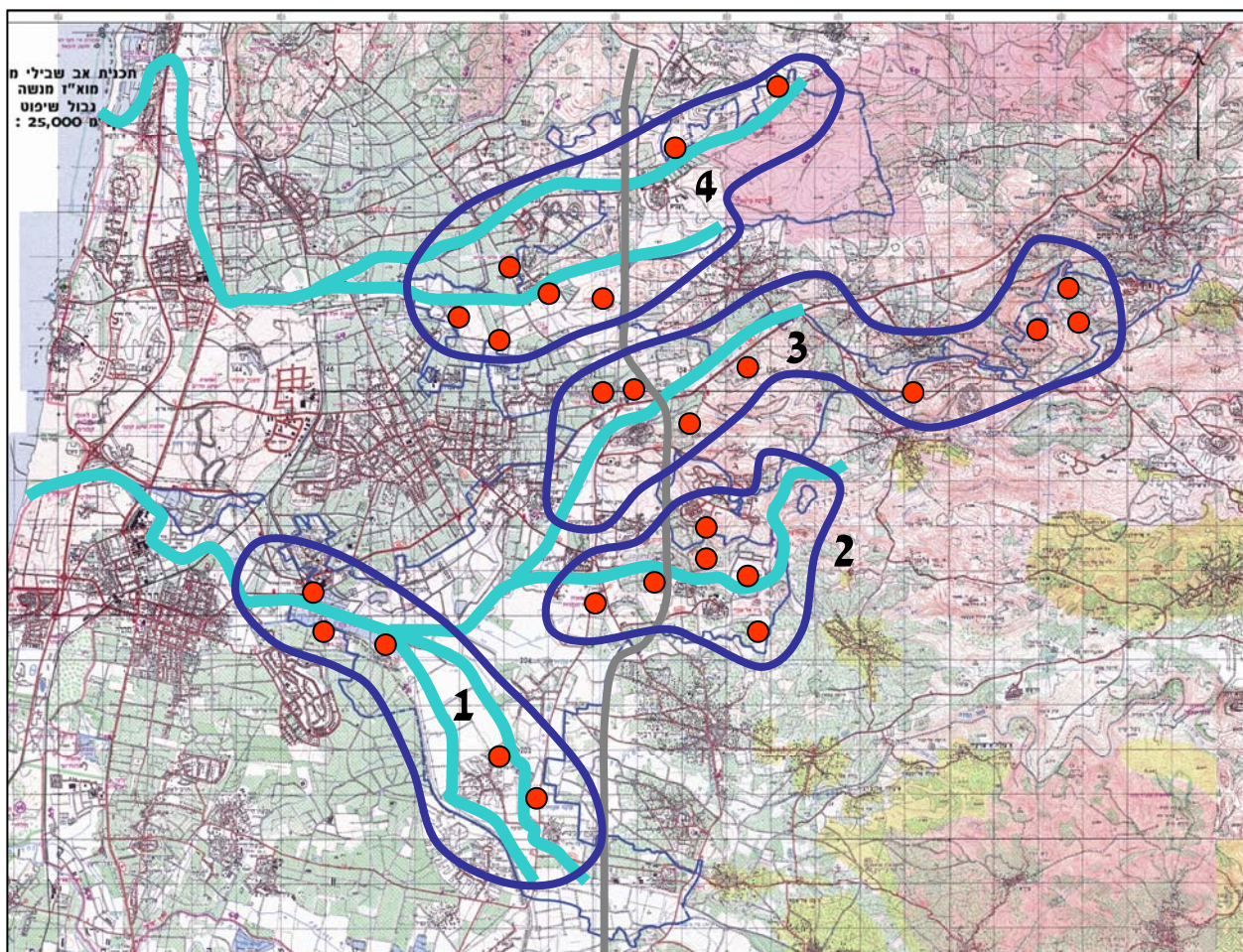
1. גיבוש ופיתוח חלופות תכנון קונספטואליות

לאחר מיפוי האתרים והמוקדים העיקריים וסימון השבילים הקיימים על גבי מפה פיזית, גיבש צוות התכנון ארבעה קונספטים שונים (חלופות תכנון) לגבי המהות והתפקוד של 'שבילי מנשה'. החלופות הקונספטואליות - מהוות שלב עבודה מקדים לגיבוש ולתכנון הפיזי של מערכת 'שבילי מנשה ומציגות תפיסות תכנוניות השונות באופן מובהק זו מזו.

חשוב לציין שכל אחת מהחלופות, מכוונת ועונה בדרכה שלה, למטרות התכנית ורצונות הציבור, כפי שבאו לידי ביטוי במהלך המפגשים הציבוריים ובמסגרת ניתוח התשובות שהתקבלו לשאלון האינטרנט שהופץ ופורסם באתר המועצה. להלן פירוט ותיאור 4 החלופות :

- **חלופה א' : חלופת ניצול "צירי הנחלים". חשיפת שטחים פתוחים וחקלאיים.**
רציונל - חלוקת שטח התכנון ל-4 רצועות / אזורי משנה עיקריים, בהם ירוכזו שבילי מנשה :
אגן נחל חדרה. אגן נחל נרבתא. אגן נחל עירון. אגן נחל ברקן ונחל עדה.

חלופת צירי נחלים ושטחים פתוחים - תרשים סכמתי

1. ציר נחל חדרה : נחל חביבה // נחל יצחק // תל זרור // בריכות דגים גן שמואל // ביצת זיתא // נחל חדרה תחנת רכבת חדרה מזרח

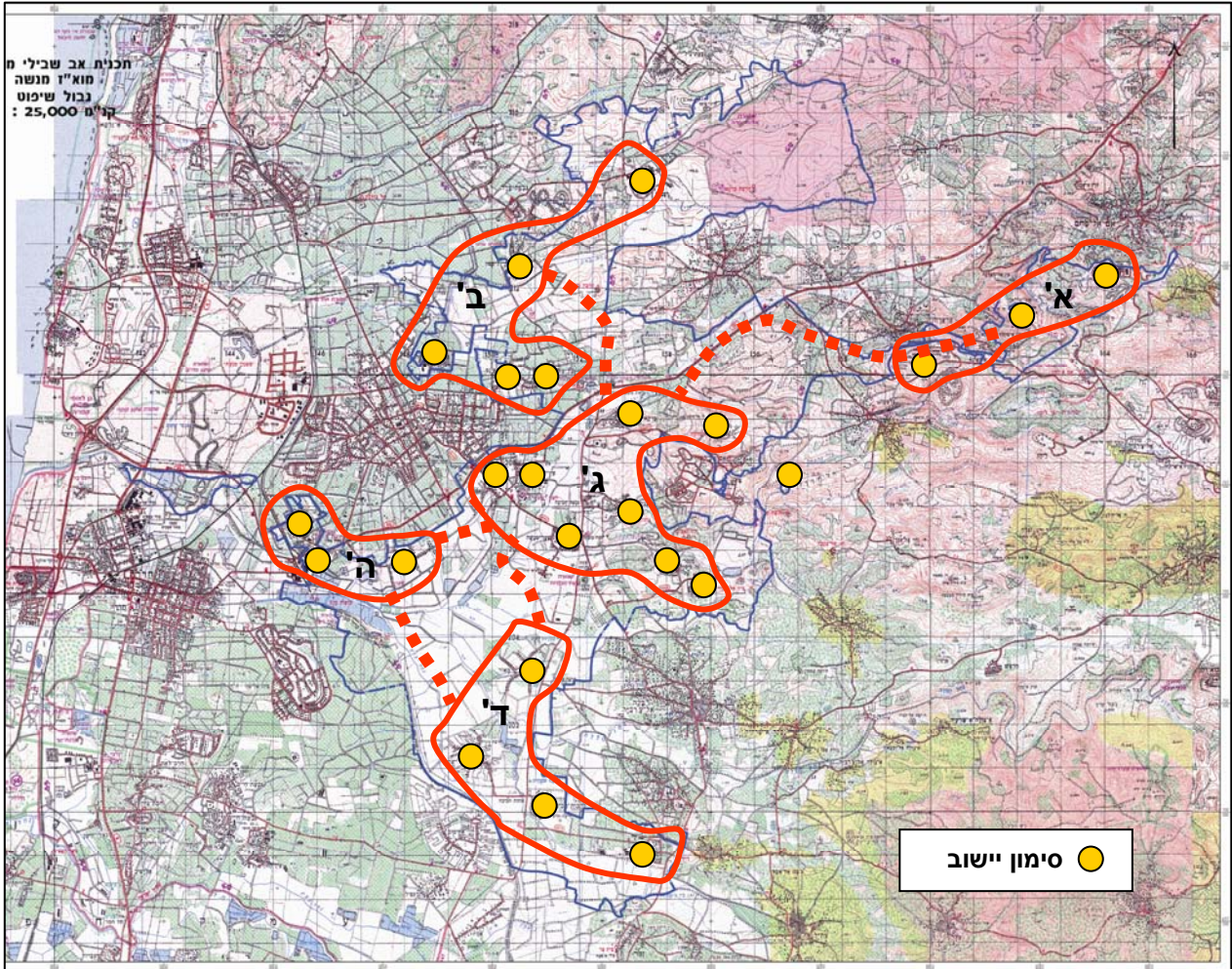
2. ציר נחל נרבתא : יער מצר // מאגר מצר // תל זאבים // פינת רביטל // יער מענית // נחל נרבתא // שמורת גבעת הכלניות

3. ציר נחל עירון : מי עמי // גבעת התורמוסים // יער שרייה // אל אריען // דרך נוף קציר // יער עירון // יער ברקאי (אלונים קשישים) // תל אנדרטה משמר הגבול // עין ארובות // תל אסור // מועצה אזורית מנשה

4. ציר נחל ברקן / עדה : נחל סבכי // שמורת אלות אטלנטיות נחל עדה // שמורת אלוני יצחק // מפעלי מים מנשה // אגן נחל ברקן // חרבת בורק

- חלופה ב' : חלופת "חיבור בין מקבצי יישובים".
רציונל : חלוקת שטח התכנון : ל- 5 מקבצי יישובים.
יצירת קשר ומערכת שבילים בין מקבצים סמוכים, ובתוך המקבצים עצמם. חיבור אתרי תיירות ומורשת.

חלופת חיבור בין מקבצי יישובים - תרשים סכמתי

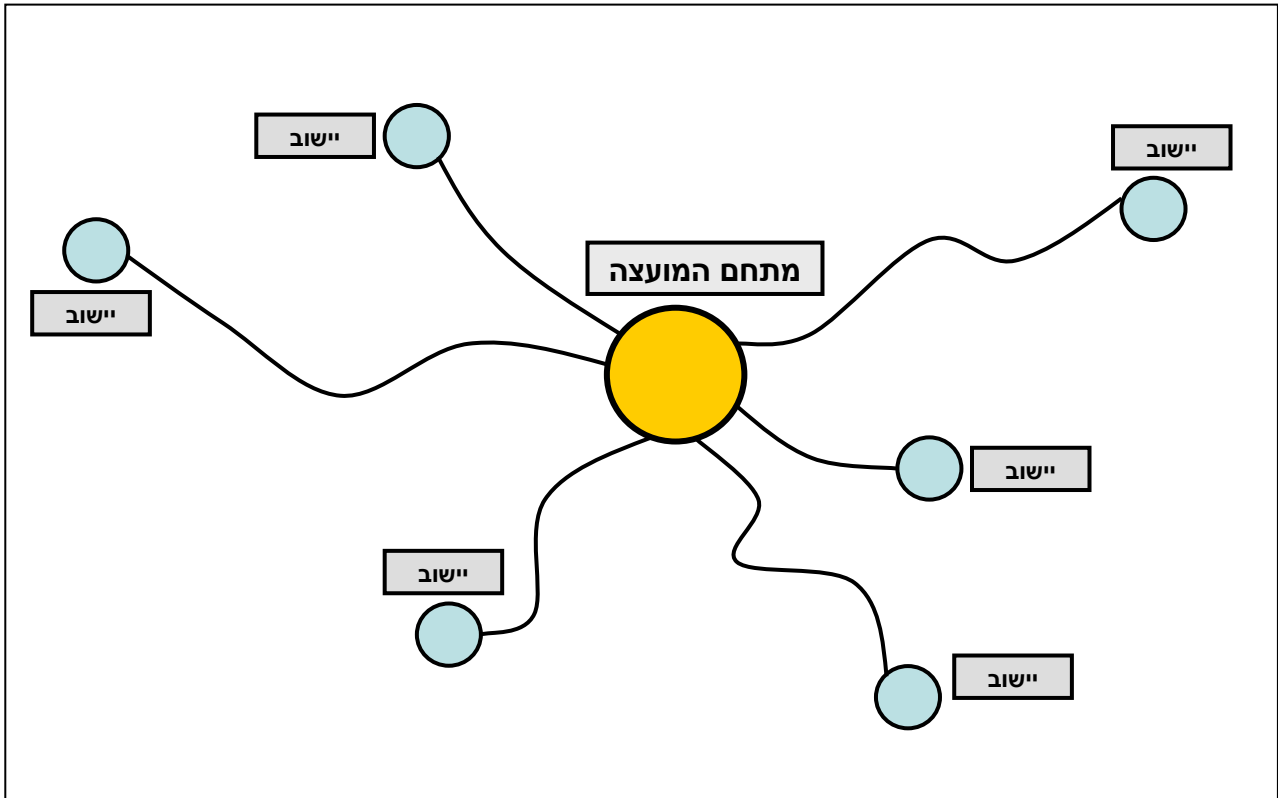

- **מקבץ א' :** מי עמי/אל עריאן // קציר
- **מקבץ ב' :** רגבים // כפר גליקסון // משמרות // כפר פינס // עין עירון
- **מקבץ ג' :** עין שמר/גן שומרון/ברקאי // מענית//מצר//מייסר//גבעת חביבה//מצפה אילן//אום קוטוף
- **מקבץ ד' :** מאור // שדה יצחק // להבות חביבה // מגל
- **מקבץ ה' :** תלמי אלעזר // גרנות // גן שמואל

חלופה ג' : חלופת "הליבה". חלופה סביבתית פונקציונאלית.

רציונל : מתחם המועצה - מהווה עוגן / לב ראשי לשבילים ופעילויות, שאליו מתחברים רוב היישובים. במתחם המועצה : יתוכנן ויפותח מתחם "פארק אתגרים קהילתי" (ראו פירוט נוסף חלופה ד' - להלן). מערכת שבילים ישירים מקצרים, בדגש על נסיעה לעבודה ו/או ללימודים, חוגים, תרבות, פנאי ועוד. יתרון סביבתי בר קיימא : צמצום נסיעות ותלות ברכב פרטי. הפחתת זיהום אויר. צמצום תאונות דרכים.

חלופת הליבה - תרשים סכמתי

▪ חלופה ד' : "חלופה נושאת".

רציונל : מתן דגש לתכנון ופיתוח מערכת של שבילי ספורט ושבילים אתגריים (אקסטרים. סינגלים), באתרים ספציפיים מתאימים – שטחים פתוחים. יערות קק"ל (כגון יער מענית). שולי יישובים.

דוגמה : פיתוח "פארק אתגריים קהילתי" (במתחם המועצה) : כמרכיב ב"שבילי מנשה"

PUMP TRACK - הינו אתר / מסלול הכולל ברמים (סיבובים מוגבהים) ותלוליות, כולל מכשולים נוספים וקפיצות קטנות.

המתקן משולב באופן מיטבי בסביבה - כחלק מפארק ציבורי, חורשות וכו'. ייחודם של מתקנים אלו הוא האפשרות לרכוב את כל המסלול (מספר רב ככל האפשר של הקפות, עד כמה שהריאות מאפשרות) מבלי לדווש כלל!

הרעיון הוא ל"פמפס" עם הגוף והאופניים על התלוליות והפניות בתזמון הנכון ובכך להמיר את אנרגיית הכובד והמהירות האנכית למהירות אופקית. הפעילות מתאימה לכל גיל, ויש לה השפעות חברתיות ובריאותיות, ומהווה ערוץ חיובי להפניית אנרגיה, מקום לשיפור ופיתוח יכולות אישיות וחברתיות, תקשורת בין אישיות ועוד.

2.ב השוואה והערכת 4 החלופות הקונספטואליות : בעזרת קריטריונים

השיטה : צוות התכנון בליווי ושיתוף ועדת העבודה, העריכו את החלופות בעזרת "שיטת המטריצה", בה כל חלופה נבחנת ומקבלת ניקוד מדרג על פי רשימת קריטריונים ברי מדידה. בסוף התהליך מסכמים הניקוד המצטבר לכל חלופה בנפרד, והחלופה שקיבלה את הניקוד הגבוה ביותר היא החלופה הנבחרת, שתהווה את הבסיס לתכנון הפיזי המפורט.

היתרון בשיטה זו : שימוש במגוון קריטריונים מעריכים מתחומים שונים, באופן זהה לכל אחת מהחלופות, שהמצרף ביניהם נותן ביטוי ואיזון לאינטרסים ולהיבטים שונים, הרלבנטיים לנושא התכנוני המרכזי בו עוסקת התכנית.

אופן ושיטת הניקוד : התאמה גבוהה לקריטריון – 5 נקודות. התאמה נמוכה לקריטריון – 1 נקודות.

1.2.ב הקריטריונים (ברי מדידה) לבחינת 4 החלופות הקונספטואליות, ובחירת החלופה הנבחרת :

- מתן מענה לקהלי יעד רבים ומגוונים ככל האפשר, בדגש על תושבי מוא"ז מנשה.
- מידת התרומה לחיזוק והעצמת הקשרים בין הישובים לבין עצמם, ובין היישובים ומתחם המועצה.
- מידת ההשתלבות במערך הפעילות הקהילתי, הלימודי והחינוכי של המועצה.
- השתלבות בתכניות קיימות : 'שביל ישראל לאופניים' (חמ"ת). שבילי אופניים כביש 6 (חוצה ישראל).
- מידת התרומה למתן פתרונות תחבורתיים חלופיים לנסיעה ברכב.
- ישימות : סיכוי לתמיכה משותפים פוטנציאליים כגון קק"ל, רשות ניקוז, משרד התיירות ו/או החקלאות.
- מידת ההתאמה לצרכים והעדפות של ילדים ובני נוער.
- חשיפה ושילוב מיטבי של נקודות עניין אטרקטיביות, לתיירות ויזמות (יערות, נחל, אתרי מורשת ונוף).
- הזיקה ויכולת ההשתלבות : עם שבילים קיימים במרחב ועם תשתיות בישובים. שת"פ יהודי ערבי.
- מידת התמיכה לדימוי האזור כחקלאי, כפרי וירוק : ידידותי לסביבה ולטבע.

2.2.ב הליך ההערכה השוואתית של 4 החלופות - תוצאות :

תכנית אב "שבילי מנשה" : חלופות תכנון קונספטואליות - השוואה וניקוד ע"י קריטריונים											
שיטת ניקוד : התאמה גבוהה לקריטריון - 5 נק' התאמה נמוכה לקריטריון - 1 נק'											
שם חלופה	רשימת קריטריונים ברי מדידה										
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
אטרקטיביות ומטיילים	תרומה למגוון קהלי יעד מתוך המועצה	תרומה לקשרים בין יישובים	תרומה לפעילות קהילתית חינוכית	שילוב בתכניות קיימות : שבילי כביש 6 שביל ישראל	חלופה סביבתית לרכב פרטי	קבלת תמיכה גורמים שתפים	התאמה לפעילות אתגרתית ילדים ונוער	אטרקטיביות לתיירות ויזמות	מידת השילוב בדרכים חקלאיות קיימות	תרומה לדימוי חקלאי ירוק	ס"ה ניקוד
צירי נחלים ושטחים פתוחים	5	3	3	4	5	2	5	3	5	5	45
חיבור מקבצי יישובים	1	4	5	5	1	4	2	2	3	2	32
ליבה (יוממות)	1	5	3	5	2	5	4	5	4	4	39
נושאת : ספורט ואקסטרים	4	2	1	2	2	1	2	5	2	2	27

- **מקום 1 :** חלופת "צירי נחלים ושטחים פתוחים" : 45 נקודות
- **מקום 2 :** חלופת "ליבה" (יוממות) : 39 נקודות
- **מקום 3 :** חלופת "חיבור מקבצי יישובים" : 32 נקודות
- **מקום 4 :** חלופה "נושאת" // ספורט ואקסטרים : 27 נקודות

ב.2.3 "חלופה נבחרת" (ראו תשריט מס' 3 להלן) :

על פי התוצאות, מסתמן יתרון ומובהקות ברורה לטובת 'חלופת הנחלים', כחלופה מובילה נבחרת על פני החלופות האחרות.

במטרה לשלב אלמנטים מועדפים שזכו לניקוד גבוה בחלופות האחרות, הוחלט על פיתוח והצגת "חלופה משולבת".

ה"חלופה המשולבת" : כוללת מרכיבים נבחרים מתוך חלופת "ליבה" וחלופת "חיבור מקבצי יישובים".

ב.3 חלופה נבחרת משולבת : היבטים ועקרונות לתכנון

- א. העברת תוואי השבילים לאורך ובצמוד לצירי הנחלים הראשיים והשטחים הפתוחים והחקלאיים :
נחל חביבה. נחל יצחק. נחל חדרה. נחל נרבטא. נחל עירון. נחל עדה ונחל ברקן
- ב. פיתוח "פארק אתגרים קהילתי" : בתוך או בסמוך למתחם המועצה (הליבה).
- ג. העברה ושילוב מקטעי שבילים : דרך אתרים בעלי ענין ואו בתחום יערות קק"ל.
- ד. ניצול מיטבי והתבססות על תשתית "מערכת שבילים" קיימת ואו מתוכננת :
"שביל ישראל לאופניים". "שביל 2 על 6" (לאורך תוואי כביש חוצה ישראל).
- ה. חיבור ישיר (בדרך הקצרה) בין יישובים ובהמשך חיבור לליבה (מתחם המועצה).
- ו. יצירת שלד מערכת שבילים מרכזית - אליה יתחברו "שבילים יישוביים" מקומיים.

ב.4 החלופה המשולבת : "השערים" // מבואת הכניסה

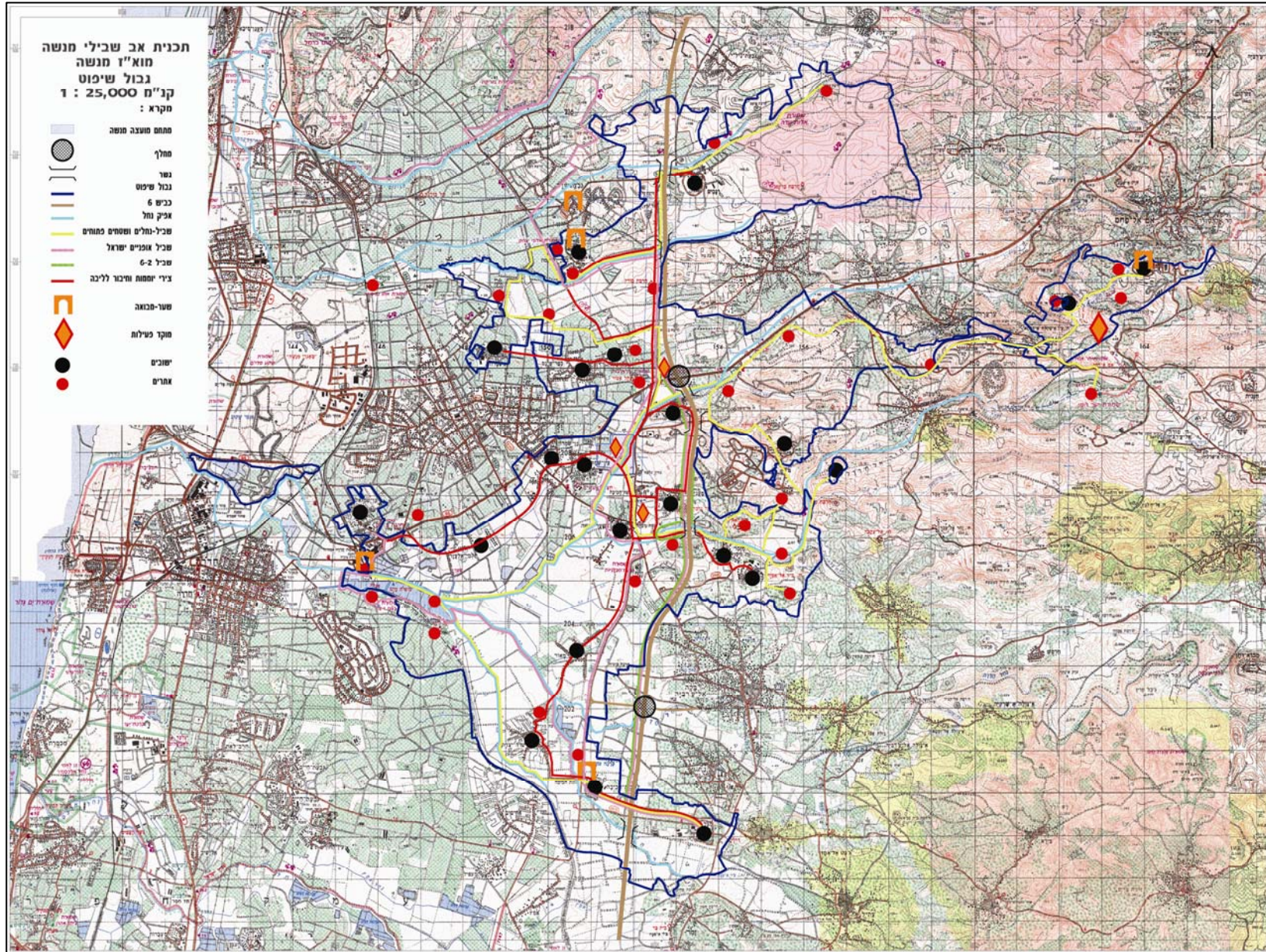
- **רציונל** : תכנית האב ממליצה על פיתוח 4 "שערי כניסה" / "מבואות" למרחב שבילי מנשה.
- **מטרה** : יצירת מוקדי פיתוח צנועים, הנותנים הרגשה וחוויה של "כניסה" ומעבר למרחב המועצה ולמפגש עם שבילי מנשה. חיבור וזיקה לרשויות ולמערכת שבילי אופניים שכנה.
- **מרכיבי פיתוח** : השער / מבואה יכללו תכליות ואלמנטים ייעודיים, להדגשת הכניסה למרחב שבילי מנשה.
- **פירוט לדוגמה** : חניון מוסדר לחניית כלי רכב. מרחב נטוע מוצל לפיקניקים, מנוחה ומשחק. מתקן שירותים ומים. אמצעי הכוונה ומידע. בחינת האפשרות לשילוב אלמנטים מסחריים כגון מזנון ואטרקציות.
- **מרכיבי עיצוב** : בהתאמה ובשילוב עם תנאי ומרכיבי המקום, בעיצוב סביבתי ואדריכלי ייחודי.

4 שערי הכניסה המומלצים :

- **שער צפוני** : חלופה א' : תחנת דלק גבעת עדה.
- חלופה ב' : תחום כפר גליקסון או שמורת אלוני יצחק
- **שער מערבי** : חלופה א' : שולי המרכז המסחרי גן שמואל.
- חלופה ב' : אתר הפילבוקס רכבת חדרה מזרח
- **שער דרומי** : צומת הכניסה (בחורשה) לקיבוץ להבות חביבה
- **שער מזרחי** : תחום / אזור היישוב מי עמי (גבעת התורמוסים)

תשריט חלופה נבחרת "שבילי מנשה" – ראו להלן :

תשריט מס' 3 : תכנית אב "שבילי מנשה"

פרק ג' - יישום תכנית האב : פעולות ושלבי עבודה מומלצים. פרויקט לביצוע

מדד חשוב בכל תכנית, ובעיקר בתכנית אב לשבילי אופניים, הנו היכולת של המועצה האזורית מנשה, יוזמת התכנית, ליישם ולממש המלצות התכנית בפרק זמן סביר הנראה לעין. ברור שהמימוש יתבצע על ידי פיתוח רב שלבי מדורג של מערכת השבילים המוצעת בתכנית, במסגרת תכנית עבודה וחלוקת אחריות הקובעת את סדר הקדימות ושלביות הביצוע.

תכנית האב ממליצה, כי מימוש התכנית חשוב שיתבצע במספר תחומים במקביל – קידום התכנון המפורט והפיתוח הפיזי בשטח. הסדרת אמצעי שילוט והכוונה. הפקת והפצת מידע הסברתי ופרסומי. פיתוח והסדרת תחנות עצירה ומנוחה באתרים ספציפיים, כולל פתרונות לאספקת מי שתיה. הסדרת נושאי תחזוקה ותפעול כגון פינוי פסולת, שיפוץ מתקנים ועוד.

1.ג פעולות נדרשות ליישום התכנית

- הסדרה ופתרון לחציית כבישים ראשיים : תיאום מעברים והפרדה מפלסית עם מע"ץ ורשויות התכנון - כביש 65. כביש 444. כביש 403.
- הסדרת המעמד הסטטוטורי של השבילים : בהתייעצות עם לשכת התכנון המחוזית ומועצה אזורית מנשה.
- fbui mhrh tupbhho cnae go ayjho jekthho ngucsho : c,htuo go bmhdh hhauchu ubmhdh , vjektho 'בהתייעצות עם משרד החקלאות.
- תכנון צירי אופניים ותחנות עצירה, בסמיכות ובמשק עם צירי הנחלים : תיאום עם רשות הניקוז והאגף לשיקום נחלים, בהתייעצות וליווי המשרד להגנת הסביבה.
- תכנון ופיתוח שבילי אופניים בתחום יערות קק"ל : תיאום עם קק"ל ורט"ג.
- היבטי תחזוקה וניקיון. נקודות מים. אמצעי שילוט והכוונה : קביעת תכנית עבודה וחלוקת אחריות, בתיאום עם המועצה האזורית וגורמים פעילים בשטח.

2.ג שלבי העבודה הבאים - המלצות :

- א. קביעת קדימות וסדרי עדיפויות לביצוע ופיתוח מערכת השבילים : לפי תכנית ותקציב רב שנתי.
- ב. קידום תכנון מפורט לאותם השבילים : אותם יוחלט לבצע ולפתח בשלב ראשון.
- ג. תכנון "פארק אתגרים קהילתי" בסמוך למתחם המועצה.
- ד. תכנון וביצוע מרכיבי שילוט, מידע והכוונה (על בסיס המלצות תכנית "שביל אופנים לישראל").
- ה. תכנון מיקום, אופי והיקפי פיתוח : מבואות הכניסה (שערים). תחנות עצירה, מוקדי מנוחה ותצפית.
- ו. המשך מינוף התכנית במחלקות המועצה : בתחומים חינוכיים / קהילתיים. ספורט. סביבה.

3.ג שביל "סובב בקעת נחל חדרה" - פרויקט ראשון למימוש ולביצוע :

נדבך חדשני ב"תכנית האב שבילי מנשה", הנו איתור והמלצה על פיתוח והסדרת שביל אופניים מעגלי : "סובב בקעת נחל חדרה". שביל זה (ראו תשריט מס' 4 להלן) יתרונו ביכולתו לחבר ולשלב בין חלק מיישובי המועצה לבין מתחם המועצה עצמו, ככלי עזר וכאלטרנטיבה סביבתית ידידותית לצמצום הנסיעות והתלות ברכב פרטי או הסעות. כך תתאפשר הגעה יומית קבועה של תושבים לסוגיהם למבנה המועצה לצרכי עבודה, לצרכים מוניציפליים, לחוגי העשרה ופעילויות קהילתיות שונות בתחומי החברה, הספורט, תרבות, השכלה ופנאי.

אורך השביל כ- 25 ק"מ (כ- 3 שעות רכיבה). מתאים לנסיעה באופניים, צעידה רגלית או ריצה, תוך מתן ביטוי וחשיפה מיטבית לתאי השטח ולנופים האופייניים למרחב מוא"ז מנשה.

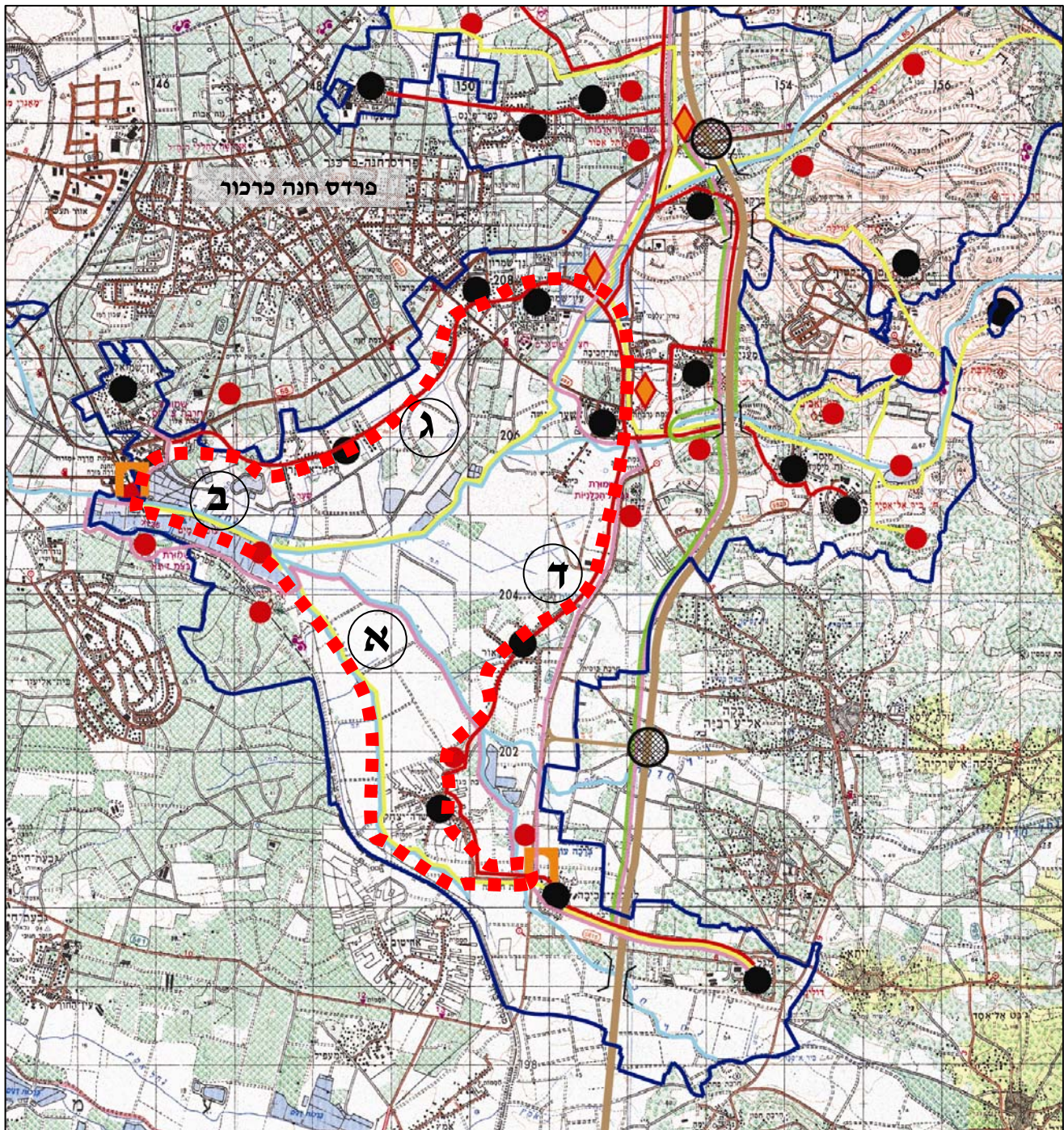
- **תיאור הפרויקט :** מסלול / שביל אופניים מעגלי משולט, הכולל תחנות עצירה ותצפית. עובר בצמוד ולאורך יובלי נחל חדרה : נחל חביבה ונחל יצחק, כולל חציית השטחים החקלאיים והמרחב הכפרי הירוק, המחבר בין היישובים ובין מתחם המועצה. המסלול ממשיך ועובר בתחום בריכות הדגים של קיבוץ גן שמואל, על מגוון עופות המים ובעלי החיים שבמקום. בסמוך לשמורת טבע ייחודית – ביצת זיתא, המהווה כשריד אופייני אחרון לנופי המים והביצות שהיו באזור. בשולי יער מעניית וגבעת הכלניות, ליצירת מפגש עם הטבע והחורש הים תיכוני המקסים - יערות אלות ואלונים, יערות נטע האדם (קק"ל), חניונים ואתרי פריחה.
- **קהל יעד -** יחידים ומשפחות בדגש על תושבי האזור, מטיילים ומבקרים. חובבי רכיבה באופניים. ריצה והליכה.
- **תיאור מפורט של הפרויקט והמסלול (*):** בחלוקה על פי מקטעי המשנה הבאים :

מס' תחנות עצירה	אורך (ק"מ)	תיאור הקטע	מס' מקטע
3	5.0	צומת חביבה – ציר נחל יצחק (עד לחיבור עם נחל חביבה)	א'
5	3.0	חיבור נחל יצחק ונחל חביבה - תל זרור – בריכות דגים גן שמואל – שמורת זיתא – פילבוקס (רכבת חדרה מזרח)	ב'
4	8.0	פילבוקס – תלמי אלעזר – גן שומרון – עין שמר – מתחם המועצה האזורית	ג'
5	9.0	מועצה – שער מנשה – גבעת הכלניות – מאור – שדה יצחק – צומת חביבה	ד'

(* ראו בנוסף תשריט מס' 4 להלן).

תשריט מס' 4 : סימון שביל מעגלי "סובב בקעת נחל חדרה"
חלוקה למקטעים : א' - ד'

חלוקה למקטעים : א' - ד'

ג.4 פעולות והשלמות נדרשות (כתלות בתקציב) – למימוש וביצוע הפרויקט הראשון

- הכנת מפת מדידה עדכנית.
- הכנת כתב כמויות.
- הכנת תכנית בינוי ופיתוח.
- תכנון והצבת אמצעי שילוט והכוונה (עפ"י המפרטים המוגדרים של פרויקט שביל חוצה ישראל)
- הסדרת פתרון לחציית כבישים ראשיים – בתיאום עם הגורמים הרלבנטיים : משרד התחבורה. מע"ץ.
- הכנת תכנון מפורט לתחנות עצירה לאורך המסלול – קביעת מיקום. תכנית פיתוח ותשתיות נלוות (תחנות מיס. אמצעי תאורה. פחי אשפה).
- היבטי תקציב : למימוש ופיתוח המקטעים שנקבעו במסגרת פרויקט ראשון לביצוע תכנית שבילי מנשה, ניתן לקבוע שלביות וסדר קדימות לתכנון ולביצוע, שיקבע בהתאם למקורות התקציביים שיעמדו לרשות המועצה – פנימיים וחיצוניים. דוגמה – שיתוף פעולה פורה עם "רשות ניקוז נחלים ושרון", יכול לאפשר פיתוח חלוצי ראשון של מקטעים א' ו-ב' : באורך כולל של כ- 8.0 ק"מ.

תכנית האב - המלצות ליישום והטמעה בשלבים

נריה נצר – יועץ צוות התכנון

שימוש משמעותי באופניים הוא אחד מסימני ההיכר של חברה מקיימת. חברה בריאה ומאוזנת, קרובה ורגישה יותר לסביבה הטבעית ולטבע האנושי. ההכנה של תכנית אב לאופניים היא חלק מתבקש, מקדים וחיוני כדי למצות את הפוטנציאל במלואו. מכאן, שגם הטמעת השימושים המגוונים באופניים היא תהליך. יש בו חלקים אשר מחייבים השקעה של זמן רב ומימון "כבד", יחד עם תחומים שאותם ניתן לבצע במהירות גבוהה יותר וגם בעלויות נמוכות (לעיתים, ממש ללא תוספת של עלויות עבור הרשות, או התושבים).

בהמשך לתכנית האב לאופניים - ההמלצות המצורפות כאן פורסות מגוון של אפשרויות ליישום, והן נעות מן הקל אל הכבד. ממה שניתן לקדם בעיקר באמצעות תקשורת פתוחה, תיאום וסינרגיה בין גופי המועצה והתושבים, ועד מה שמחייב תהליכי אישור מורכבים וגיוס מימון ממקורות חיצוניים על פני מספר שנים.

משהו מעט אישי, שתמיד עוזר לי לשים דברים בפרופורציה, ואולי יוכל לשמש גם אתכם ברגעים של משבר בדרך:

אופניים היו כאן הרבה לפנינו ויהיו כאן גם הרבה אחרינו. לא בגלל יכולות הנבואה שלי, אלא מהסיבה הפשוטה שהם ממלאים כמה צרכים מהותיים, חיוניים, גלויים וברורים לכל:

* הם משרתים כאמצעי תחבורה זול ואפשרי כמעט לכולם – ניידות.

* הם אינם מבדילים בין רוכב לבין רוכבת – שוויון בין המינים.

* הם מאפשרים לכל אדם לנוע מהר יותר, רחוק יותר די בקלות.

* אין כמוהם להמחיש ולהוביל את החזרה לטבע, את הקשר לסביבה ואת הקיימות.

* הם מספקים חוויה של "גם אני יכול" - חופש ועצמאות שאין שני לה.

** הכל, במחיר זול ושווה כמעט לכל נפש!

כמו שאנחנו יודעים, יש גם רוכבי אקסטרים מסוגים שונים. קטנים וגדולים. ילדים, נוער ומבוגרים. במתקנים משוכללים וגם "בר בשטח". עם זאת, חשוב לזכור תמיד שמרבית הרוכבים הם "רוכבים עממיים" בכל גיל, לתחבורה ולהנאה.

כל זה היה ויהיה מקור לגאווה של העוסקים והמעורבים בתחום האופניים. כל מה שאנחנו, המובילים של התהליך, עושים – הוא להוסיף עוד שמן לסיבוב גלגלי האופניים קדימה, להשאיר לילדים שלנו ולבאים אחריהם עולם טוב יותר.

ההמלצות המובאות כאן נשענות על כמה עקרונות בסיסיים:

1. חיוני ביותר להטמיע את השימוש באופניים בקהילה. זהו צו השעה האקולוגי, הכלכלי, הבריאותי והחינוכי גם יחד.

2. תהליך הטמעה מוצלח הוא תוצאה של פעילות בין-תחומית של גופי המועצה. מסיבה זו, וגם מכיוון שמדובר בהכנת תשתיות ראויות – נדרשים פתרונות למימון ועשייה תהליכית, על פני מספר שנים.

3. תנאים בסיסיים להצלחה כוללים מימון ראוי וזמן. מתוך כך, ניתן להתקדם כמעט מיידי על ידי

חלוקה של העשייה לכמה שלבים, מן הקל אל הכבד:

הקל ביותר - מה שניתן לבצע יחסית מהר, במימון אפסי, או במימון נמוך מאוד, עצמי. כאן, נכללים הפעלות, אירועים "פשוטים", שימוש במתקנים זמניים וניידים.

המורכב ביותר – מה שמחייב עוד תהליכים בירוקרטיים, תכנוניים ואישורים, וצורך בגיוס משאבים כלכליים מחוץ לתחומי המועצה. כאן, נמצאים הקמה של מתקנים קבועים והכנה של תשתיות לטווח ארוך.

חיוני לזכור, כי מרגע שהוצב רף הבסיס לתכנון, ונוצרה שפה משותפת ברורה בין המעורבים – אין טוב ממראה עיניים. לכן, מומלץ בחום להמשיך הלאה ולהתקדם במה שניתן ליישם בקלות ומיידית.

מרגע שהתגבשה, התקבלה ואושרה תכנית האב – ניתן להתחיל ביישום החלקים הקלים לאלתר (וכל המקדים הרי זה משובח, במקרה זה). תהליכים מורכבים, ארוכי טווח, ראוי שימשכו במקביל, מבלי לפגוע ביכולת המיידית להתקדם.

רגע למחשבה מתוך הניסיון העולמי:

הבדל עצום בהתקדמות ובהשפעה של אופניים בקהילה מתקבל עם הגיוס של **גרעין מקומי** נלהב, מתנדב ומתמיד לצד בעלי תפקידים מן הרשות המקומית, או האזורית, אנשי מקצוע ושותפים חיצוניים.

יצירה של מערך מקומי מעורב, פעיל

חשוב לזכור כי כל הרשויות פועלות, בסופו של דבר, על מנת לספק את צרכי הקהילה לטווח המייד, הבינוני והארוך, תוך כדי שמירה על ערכי הטבע והקיימות. לכן, עוזר מאוד לבנות את הצוות בהזמנה של בעלי העניין הבאים (הסקרים ומפגשי שיתוף הציבור אשר נערכו תוך כדי תהליך ההכנה של תכנית האב, מזמנים הכרות איתם ואת הפרטים ליצירת קשר להמשך):

מן הרשות: מנהלים (או נציגיהם) של מחלקות החינוך, הספורט, איכות הסביבה, התפעול, ההנדסה ועוד, על פי מבנה הרשות, נציגי ועדות מקצועיות ברשות.

מן הקהילה: ארגוני מתנדבים ומתנדבים עצמאיים (עלו בתהליך הכנת תכנית האב) בתחומי הבריאות, איכות הסביבה, ספורט, חינוך ותחבורה; מועדוני רוכבים; עסקים נותני שירותים, או שיכולים ליהנות משירותים תומכי רכיבה, כמו בתי קפה, חנויות ציוד והלבשה, חנויות אופניים ושירות להם, תחנות דלק, מרכזים של פעילות פנאי ונופש עבור הנלווים לרוכבים, נציגי יישובים.

מגופים חיצוניים: גופים ומוסדות תומכים בפעילות הרשות. כולל רשות הטבע והגנים, משרד החקלאות, המשרד להגנת הסביבה, רשות הניקוז, החברה הממשלתית לתיירות (שביל ישראל לאופניים), משרד הספורט והתרבות, משרד החינוך, מפעל הפיס.

איך ליצור בהצלחה מערך מקומי מעורב ופעיל ?

הסוד הגדול, איך לטפח קבוצה נלהבת ומלהיבה אחרים, הוא בעשייה שיש בה תוצאות נראות לעין.

לפעילות של אופניים יש השפעה על מספר גדול של תושבים וגופים בתחומי הרשות. רבים עשויים ליהנות ממנה באופן מידי וגם לאורך זמן. משום כך, סביר להניח שחלקם ירצו להיות מעורבים ומשפיעים כבר מן השלבים הראשונים של התכנון. אחרים, יבחרו להצטרף לפעילויות מוגבלות, או מתמשכות, בהתאם לתחום עיסוקם. מסיבות אלה, ניתן לחלק את המעורבים לשתי קבוצות עיקריות: פעילים קבועים, מתמידים, ופעילים זמניים, אקראיים. מביניהם, יש מי שירצו להיות מעורבים ומשפיעים לאורך זמן, ואחרים מהווים יותר משתמשים, ופחות משפיעים במכוון.

שיתוף בין בעלי העניין מהווה, כשלעצמו, אחת התרומות הגדולות ביותר של האופניים לקהילה – יצירה של הדדיות ותקשורת פתוחה, סינרגיה שבה יש מערכת של WIN - WIN לטובת כולם, אפשרויות לכל מי שמעוניין ליהנות מן האופניים בדרך המתאימה עבורו.

הנהלת הרשות, מתוקף תפקידה ומעמדה בקהילה, היא מי שיכולה להיות המנווטת והמקשרת היעילה ביותר. תחום האופניים ייחודי בכך שהוא בין – תחומי ולכן, יש לו נגיעה למחלקות שונות ברשות. עקב חשיבות הנושא – ההמלצה היא למנות מרכז רשמי לתחום האופניים ברשות. ניווט נכון של התחום עשוי להוביל לתרומות נוספות, כמו חסכון בתהליכים ובתקציב, שיתוף בין מחלקתי ושיפור כולל באיכות החיים כתוצאה מזה.

**מי הן 4 הקבוצות המעורבות, איתן כדאי להיות בקשר, ולהזמין אל המערך המקומי הפעיל ?
נציגי הרשות, בעלי העסקים, מערכת החינוך, המתנדבים הפרטיים.**

1. **נציגי הרשות** כוללים, בראש ובראשונה, את נציגי המועצה, יחד עם נציגים של גופים חיצוניים. שני תנאים קריטיים להצלחת הפעילות :

- א. מינוי אחראי תחום (גם בחלקי משרה) מבין בעלי התפקידים ברשות.
- ב. גיבוי מלא וגלוי מראש הרשות לאחראי, ועידוד פעיל של שיתוף פעולה בין-תחומי ברשות.

בהתבסס על מסמך זה, מומלץ לגבש צוות מוביל מצומצם שבראשו יעמוד נציג הרשות יחד עם מתנדב מחויב לתקופה מוגדרת. בהובלת שניהם, יחד עם הצוות שיתגבש, תבנה תכנית תקופתית ברורה.

הנה דוגמא לתכנית כזו:

שלב א' : פריסת לוח השנה מול העיניים. לציין עליו את החגים, המועדים וכל הפעילויות המתוכננות ע"י הרשות, מערכת החינוך, הספורט והיישובים – אירועים שיש להם קשר או אפשרות לשלב בהם אופניים. **שלב ב'** : לחלק משימות קטנות ופשוטות לביצוע על ידי המתנדבים ושאר המעורבים. דוגמאות יכולות להיות :

- * נציגי בית ספר יקבלו עליהם להציג תכנית איך משתלבים האופניים בבית הספר (לתחבורה, להמחשת תכנים לימודיים, לפעילות בית ספרית אחרת).
- * האחראים לפעילות תרבותית ביישובים יעבירו תכנית לשלב את האופניים ביישוב, ביום יום ובחגים.
- * מתנדב, או קבוצה, יקבלו עליהם לתאם שילוב של אופניים באירוע שנתי של המועצה (צעדה, למשל).
- * כל אחת מהקבוצות הנ"ל תיקח על עצמה לעדכן בחדשות את נציגי המדיה המקומית.
- ** את כל אלה, אפשר לחלק ל"מנות" קטנות עוד יותר, קלות יותר לביצוע.

2. **בעלי עסקים** שהם בעלי עניין (ספקי שירותים לרוכבי אופניים קבועים ואורחים. ביניהם : בתי קפה, תחנות דלק, ציוד שירות ותיקונים לאופניים, הלבשה והנעלה, מועדוני רכיבה מסחריים, חנויות אופניים, חדרי אירוח וצימרים, שירותים נלווים לבני המשפחה שאינם רוכבים בהכרח, כמו מסעדות, מרכזי בילוי וחנויות).

הרשות, שהיא היוזמת ונציגת בעלי העניין המרכזיים (התושבים) יכולה "לעורר" תגובות ויוזמות של העסקים אשר רואים עצמם כנהנים פוטנציאליים מפעילות הקשורה באופניים. הרשות, או נציגי המתנדבים, עשויים לקבל למשל : חסויות לאירועים ולקבוצות, השתתפות ישירה או עקיפה באירועים, הנחות בדמי שימוש לתושבי המועצה. בעלי העסקים עשויים ליהנות, בין השאר, מהגדלת מספר הלקוחות : על ידי מיקום של נקודות התחלה וסיום של פעילות בקרבתם, סיוע בחשיפה במדיה, הקצאת שטחי פרסום.

3. **מערכת החינוך, במובן הרחב ביותר שלה : בתי הספר וכל מוסדות החינוך האחרים** – מנהלים ובעלי תפקידים. שילוב נושא האופניים בפעילות השוטפת של מוסדות החינוך ובתכני הלימודים. לרשות מערכת החינוך קיימים אמצעים רבים, והשפעתה היא בעלת הטווח ורוחב היריעה הגדולים ביותר : גיוס תלמידים, מועצת הנוער, הורים, ועד ההורים, ההנהגה המוסדית. אמצעי החשיפה וההובלה כוללים, בין השאר, מידע והפעלה בכיתות, בהפסקות, באתר ביה"ס וגם ברשתות החברתיות.

קיימות כבר דוגמאות שבהן נעשה שימוש באופניים להסביר ולהטמיע נושאי לימוד כמו פיסיקה, למשל. סיורים בטבע הקרוב, גם הם שילוב מצוין ופשוט לביצוע של פעילות בעלת תרומה רבה : גיבוש חברתי – הכרת הסביבה והטבע – אזרחות, וכושר גופני.

הנה עוד כמה :

- * ניצול **שיעורי הספורט** (יסודי, חטיבה, תיכון) - ללימוד רכיבת אופניים, באחריות המורה לספורט.
- ** בנספח 1 תמצאו פרטים לגבי **ליגת מועדוני אופניים בבתי הספר**, מטעם משרד החינוך. ניתן לחסוך ולקבל דרכו תכניות עבודה מוכנות וגם קישור לתקציבים.
- * פעם בחודש : **טיול אופניים כיתתי** - יומי או חצי יומי – כל כיתות ביי"ס היסודי. באחריות המחנך/או המורה לספורט.
- * פעם בשנה : **אירוע בית ספרי גדול** – ארגון והפקה של "פסטיבל האופניים" - כל בתי הספר של המועצה עושים יום טיול שלם באופניים. בדגש על סביבה ובריאות, וכמובן - הרבה פאן ובלגן.
- * פעם בחודש : **הפעלת חוג אופניים** – **לוותיקים / פנסיונרים**.

4. **מתנדבים פרטיים** – אלה הם בעלי העניין "המאמינים" האדוקים ביותר. יחד עם זאת, גם עבורם חשוב מאוד לראות תוצאות ניכרות לענן של פעילות ושינוי בשטח. כאן נכללים תושבים רוכבים, הורים לרוכבים, פעילים סביבתיים וכל בעלי עניין מעורבים נוספים.
- למתנדבים מספר יתרונות ברורים: עבור הרשות הם "עובדים בחינם", ובדרך כלל, אלה הם עובדים איכותיים בחינם. בעלי קשרים, יכולות ומוטיבציה. פעמים רבות הם גם פעילים בתחום, מקושרים ומנוסים בו. יחד עם זאת, ההתלהבות הרבה שלהם לא תמיד מכירה את התהליכים הבירוקרטים שלהם מחויבת הרשות. לכן, נדרשים קישור וגיבור נכון!
- מסיבה זו, מראה הניסיון הן בישראל והן בעולם כי **חייב !!! להיות רכז/ת מתנדבים** מקצועי מטעם הרשות, בעל כוח וסמכויות ברורות, כדי לשמור על התהליך לאורך זמן.

הפעלות ואירועים, כולל שימוש במתקנים זמניים

שימו לב שכאן נכללות פעולות משני סוגים – פעילות עצמאית של התושבים, ללא צורך בגיבוי או מעורבות של הרשות, ופעילות אשר מחייבת מעורבות כזו. בשני המקרים, מדובר בפעילות ללא הוצאות כספיות (של הרשות /או התושבים) או במימון נמוך מאוד.

1. מסה קריטית

זהו אירוע ארצי ובינלאומי אשר מתקיים כמסורת חודשית, והוא מיועד להגביר את החשיפה וההשפעה של הרכיבה על אופניים. אחת לחודש, ביום ובשעה מפורסמים מראש, מצטרפים כל מי שמעוניינים לרכיבה יחד מנקודה אל נקודה. הרוכבים מקבלים כללים ברורים להשתתפות באירוע, תוך הקפדה על מתן כבוד ראוי לכל משתמשי הדרך.

פעמים רבות, מספר הרוכבים אשר הולך וגדל מאירוע לאירוע הופך להיות אמצעי חשיפה, קידום והשפעה על הקהילה כולה.

לדעת עוד היכנסו לקישורים : <http://tinyurl.com/3advuy>

<http://www.bike.org.il/masa.htm>

2. רוכבים ביחד אל... או בשביל...

אלה הם אירועים חד פעמיים, או התארגנות קבועה של רוכבים לתנועה משותפת למטרה מוגדרת. מטרה כזו עשויה להיות פתיחה, או סיום הסימון, של שביל חדש, ביקור באתר מוכר, הגעה רכובים על אופניים אל אירוע מקומי או אזורי, רכיבה לבית הספר או לעבודה.

3. הדרכת רכיבה

כמו בסוגים אחרים של פעילות עממית, גם כאן חשוב לשים לב לנושא הבטיחות. הקניית יסודות הרכיבה, בכל הגילאים, וגם הכשרה מתקדמת ברכיבת אופניים בכביש ובשטח "יעשו את העבודה" נהדר.

כדי לקיים זאת, ניתן לפעול במספר דרכים (חינם, או בעלויות נמוכות):

**** בגיל הצעיר – להציע להורים המעוניינים להשתתף בהדרכה "איך ללמד לרכוב".**
בעלות נמוכה (כולה על הרשות / בהשתתפות של הרשות / עלות מלאה על ההורים)
מזמינים מדריך
מוסמך אשר מעביר את הידע להורים להמשך ההטמעה. למעשה, מדובר בעלות חד פעמית, ותוצאות מתמשכות.

**** רוצים ליהנות ולהפיק מן ההזדמנות עוד יותר ? ניתן לשלב את הסדנה במסגרת פעילות הורים – לידים של מערכת החינוך, במהלך הלימודים או ביום מיוחד לזה.**

**** להזמין מועדון אזורי להעביר סדנת הכרות חד פעמית להורים / לכל המעוניינים / לפי גילאים – ללא עלות עבור הרשות או עבור התושבים – רכישת יסודות הרכיבה הבטוחה יחד עם אירוע חשיפה ושיווק עבור העסק האחראי.**

**** העברת סדנאות רכיבה מתקדמת בתשלום, לפי גיל, או לפי תחומי הרכיבה, במסגרת אירועי הרשות, או אירועים יישוביים (המימון יועבר במלואו למנחי הסדנאות, או שבחלקו ישמש למימון אירועים נוספים של הרשות).**

**** להציע "חבילות" פרסום בתשלום (זוהי הכנסה לקופת הרשות) למי שמעוניינים לקיים הדרכות תוך שימוש באמצעים שמעמידה המועצה (אתר האינטרנט, רשימת הדיוור, עיתון המועצה) או בגופים המקושרים בה (פורום עסקים, למשל).**

4. סימון שביל מקומי קיים

על בסיס תכנית האב - איתור שבילים, או קטעי שבילים, מהקל אל הכבד.
מהו "קל" ? שביל עם תשתית קיימת, נוחה וברורה. הכי קל הוא כזה שכבר יש בו תנועת רוכבים פעילה.
מהו "כבד" ? שביל שמחייב הכנה, השקעת זמן, עבודה וכסף כדי להביא אותו למצב מתאים לרכיבה.

מה ניתן לעשות במהירות גבוהה, יחסית ?

**** להחליט על אופי הסימון של שבילי האופניים בשטח הרשות (אפשר ומומלץ להתבסס על העבודה שעשה הצוות עבור שביל ישראל באופניים).**

**** להכין תבניות לסימון או לצביעה.**

**** לבחור שביל קל, כולו או בחלקו (לזכור לוודא שאין מניעה בשטח לביצוע של הסימון).**

**** להחליט, בצוות המוביל, באיזו צורה יעשה הסימון בשטח. למשל, ע"י צוות רוכבים מתנדבים, ע"י מועדון רוכבים, ע"י קבוצת בני נוער מתנועת נוער עם ליווי של מנחה מקצועי, וכן הלאה...**

**** לתאם < לבצע < ליהנות < לכתוב על זה ולפרסם << למען יראו ו... ישמחו עוד.**

5. סימון קטעי שביל אזורי

על בסיס תכנית האב ושביל ישראל לאופניים – לקחת אחריות על חלק של שביל אשר עובר בחלקו בתחומי הרשות. התהליך ? כמו בסעיף הקודם.

**** הערה חשובה:** סימון שבילים יכול להתבצע כחלק מעשייה אשר מבטאה אחריות מקומית על סימון שבילים בכלל, כולל שבילי הליכה ! כאן, חיוני להוסיף תיאום עם החבה"ט / קק"ל / רשות הניקוז וכל גוף חיצוני אחר.

6. פארק אתגרים / אופניים נייד

להזמין לאירועים במערכת החינוך, יישוביים, רשותיים < אירוע עצמאי וגם כחלק מאירועי אתגרים אחרים (לפי גילאים / רמות/ סוגי רכיבה / הדרכה להורים שילמדו את ילדיהם) – מתקני אקסטרים ניידים, איתור מדריכי רכיבה פעילים במועצה לקיום יום / אירוע / אירועי הדרכה ציבוריים, פרטיים ובמוסדות החינוך

7. הזמנה של מרצים ומדגימים

גם כאן, התוצאות המשפיעות ביותר הן תוצאה של סינרגיה – אפקט מצטבר כאשר נושא האופניים, השבילים והפעילויות תופס מקום על במות שונות.

מומלץ להזמין ולתאם עם מנחים פנימיים (מתוך הרשות או התושבים המקומיים), או חיצוניים (מגופים וארגונים מקצועיים, למשל), לעסוק בנושא האופניים במיוחד, או להוסיף התייחסות קצרה אליו בתחום העניין שלהם. דבר זה ניתן לבקש מראש - כבר בשלב הזמנת ההרצאה או הסדנה.

אלה חלק מן הגופים שבהם ניתן להיעזר עוד (חינם, בעלויות נמוכות או לקבל תשלום):

תחבורה היום ומחר, ישראל בשביל האופניים, חנות TREK גן שמואל, חנות מצמן – מרוץ כרכור, רוכבי אופניים במועצה, מומחים לבריאות וספורט בתחומי המועצה (רשומים בדפי זהב), מורים ומדריכי רכיבה במועצה, מועדוני אופניים ופעילים בנושא האופניים מן הרשויות השכנות.

8. ריכוז מידע, שיתוף וסיוע בפרסום אירועי רכיבה

שיווק, שיווק, שיווק או יחצ"נות, יחצ"נות, יחצ"נות... במילים אחרות, "טוב מראה עיניים" וזה תפקידם של אמצעי השיווק והחשיפה. כדי להגיע לתוצאות המיטביות חיוני להשאיר את נושא האופניים כל הזמן "על אש קטנה" ויותר מזה.

גם כאן, יש פעולות בעלות משקל רב שאינן עולות שקל נוסף ופעולות אשר מחייבות הוצאות.

מה ניתן לעשות ללא הגדלה של התקציב ?

<< **להקצות מקום קבוע לתחום האופניים בכל אמצעי הפרסום בתחומי הרשות:**

(נדרש תיאום בין רכז תחום האופניים לבין האחראים על הפרסום והאינטרנט של הרשות)

** אתר האינטרנט של המועצה

** במערכת הדיור (דוא"ל): רשימות תפוצה נושאות במועצה ובקהילה (ועדת חינוך, ועדת

איכות הסביבה וכד')

** דף הפייסבוק

** העיתון המודפס

** הידיעונים התקופתיים

** הודעות לאיגוד האופניים: תחום הספורט העממית; ספורט תחרותי; פרויקט אופניים לכולם **

תיאום ופרסום מארגני תחרויות פרטיים; אירועי זיכרון והנצחה – אירועים עממיים או

תחרותיים; פורומים של רוכבים, תיירות וקהילה באינטרנט; הודעות לעיתונות המקומית,

האזורית והארצית.

<< **מערכת החינוך** – הודעות כתובות + באתרי האינטרנט של בתי הספר והגנים + רשימות התפוצה של ועדי ההורים.

<< **היישובים** - רשימות תפוצה יישוביות, פרסום ע"ג לוחות המודעות

מתקנים ותשתיות ארוכי טווח

1. מתקנים נקודתיים

מתקני חנייה

שינוי גדול בהתייחסות לאופניים ולרוכבים הוא לראות אותם ככלי תחבורה יומיומי. בדיוק כמו כלי רכב מנועיים, יש לספק גם עבור האופניים את התנאים והסביבה הבטוחה והמוגנת. כאן, עמדת מפתח היא להקצות ולמקם מתקני חנייה ראויים לאופניים. הן לצורך החנייה הבטוחה (אחת הדאגות הראשונות של הרוכבים, לשמור ולהגן על רכושם ובבט עינם), והן לצורך הנראות (יש מתקני חניה לאופנים = יש אופניים).

מתקני פעילות, רכיבה ואתגר

אופניים משמשים בעיקר כאמצעי תחבורה, אך גם כאמצעי ספורט ופנאי "רגיל" וגם אתגרי "אקסטרים". עבור מי שמחפשים "משהו מעט שונה" מן השגרה של השביל הארוך, מומלץ להוסיף מתקנים "שוברי שגרה". מתקנים אלה מאפשרים פעילות שונה מ"סתם" דיווש ורכיבה לפנים. למרות השם ה"בומבסטי" אולי, הכוונה גם למתקנים פשוטים. למשל:

גינת סלעים – כמה אבנים אשר "שתולות" במצע מהודק, או בטון, ובולטות ממנו בחלקן.

דמפה – משטח משופע, עשוי עפר מהודק, בטון, מתכת, פולימרים או שילוב שלהם. **קורה** – משטח צר או רחב, צמוד לקרקע או מוגבה. עשוי עץ, אבן או פולימרים ממוחזרים.

ארגז – מבנה קובייתי נמוך, אשר משמש לרכיבה עליו, או החלקה על שוליו.

מסילות ומעקות – מעקות או צינורות בשיפועים שונים, אשר משמשים להחלקה על שוליהם.

אמצעי הגנה

מצלמות אבטחה

הפתרון הזול והפשוט ביותר הוא למקם מתקני חניה לאופניים בשדה הראיה של המצלמות הקיימות. זה מרתיע גנבים וונדליסטים, ומסייע להקטין חששות של ההורים וגם של הרוכבים.

**** רוצים להפיק מזה את המירב ?**

תנו אפשרות לראות - את מה שרואות המצלמות - דרך אתר האינטרנט של הרשות. כך, "מרוויחים" עוד כניסות לאתר וחשיפה למידע שנמצא בו (מה שהרשות מעוניינת שהתושבים ידעו), וגם הופכים את ההרתעה (והבטחון שהיא יוצרת) לגלויה וברורה.

2. בייקפארק מרכזי

בייקפארק, או בשמו העברי "פארק אופניים" – הוא אוסף של כמה מתקנים לפעילות עבור סוגי אופניים שונים ועבור כל הגילאים, מקטן ועד גדול. מכיוון שתחום זה הוא רחב ביותר, אזכיר כאן רק כמה מן המתקנים הייחודיים לו: מסלול רכיבה פאמפ טרק (pump track) לאופני שטח ו BMX, "בריכה" ורמפות לאופני BMX, ערוגת סלעים עבור אופני הרים, שולחנות קורות ושיפועים עבור אופני הרים ו BMX, תלוליות עפר (dirt rumps) עבור אופני הרים ו BMX, מסלול אספלט עבור אופניים "רגילים" ואופני כביש (קריטריום).

בנוסף למתקני האופניים "נטוי", הפארק כולל גם אזורי מנוחה, פעילות חברתית (למפגש ולצפייה), מתקני שתייה, שירותים והצללה.

3. פארק אתגרים קהילתי

פעילות אקסטרים (extreme) או פעילות אתגרית, היא האנרגיה של החיים ושל הספורט המודרני. זה נכון לכל גיל כמעט, ובמיוחד לבני הנוער וגם הצעירים יותר. פארק האתגרים הקהילתי משלב בין פעילות אתגרית ותהליכים חברתיים, אשר בונים ותורמים לקהילה כולה.

בנוסף למתקנים הייחודיים לרוכבי אופניים, הפארק אשר פתוח לקהל הרחב, כולל מגוון של המתקנים הבאים גם כן: סקייטפארק – מתקני גלישה וקפיצות לסקייטבורד; קירות נמוכים וגבוהים לטיפוס וגלישה; מתקני משחק קינטיים; משחקים בשלט רחוק ועוד.

באופן מתבקש, בנוסף למתקני הספורט מציע הפארק גם מרכזים לפעילות חברתית, אזורי מנוחה ושירותים. כל אלה, מותאמים לנגישות מלאה, ולכל הגילאים, מילדים צעירים (בני 4-5) ועד לקשישים (עם ובלי הנכדים או הנינים).

4. שת"פ עם יזמים פרטיים

הקמה והפעלה של תשתיות אשר מועילות לעסקים באופן ברור. על פי התיאום, ההפעלה יכולה להיעשות על בסיס המתקנים או השירותים של אותם היזמים ובעלי עסקים.

כדי להתחיל – אפשר ליזום ולבקש הצעות ורעיונות של יזמים פרטיים (לפרסם בכל אמצעי הפרסום והחשיפה שכבר הוזכרו). לחילופין, ניתן להזמין הצעות למכרזים עבור יוזמות מטעם הרשות עצמה.

5. שבילים חדשים

על בסיס תוכנית האב לשבילי אופניים שהוכנה – הכנה, פריצה והקמה של שבילי אופניים, או קטעי שבילים נדרשים.

6. סינגלים

בשונה משבילי אופניים אשר עשויים לשמש גם להולכי רגל, ולעיתים גם לתחבורה של רכב 4 גלגלי - סינגלים הם נתיבי תנועה צרים במיוחד עבור רוכבי אופניים. הם מאפשרים מגע קרוב וצמוד יותר בין הנעים בשביל לבין הטבע הצמוד אליו. שילוב של אינטימיות ותנועה. יחד עם זאת, ברוח הקיימות והסינרגיה - בהתאם לעבודת התכנון של צוות מקצועי, ניתן לעיתים לשלב בין תנועה של רוכבי אופניים, הולכי רגל ורוכבי סוסים.

7. מיסוד של אירועים קבועים, עממיים או תחרותיים (כמו צעדה, כך גם רכיבה שנתית, או אירוע משולב של השניים). תחום זה כבר הוזכר מוקדם יותר, והוא עשוי להיות מקושר למחלקות שונות ברשות, תוך תיאום עם תחום האופניים.

מיקוד בזוויות יחודיות

במועצה האזורית מנשה קיימים היבטים ייחודיים משלה. כאן, תמצאו תוספת של התייחסות לשלושה מהם:

1. הפעילות הבין-תחומית של מחלקות המועצה
2. המבנה הפיזי והחברתי – ארגוני הייחודי של ליבה ויישובים מבוזרים, כולל קיבוצים ומושבים
3. השילוב של יישובים יהודים ומוסלמים, חילונים ודתיים

1. פעילות בין תחומית של מחלקות המועצה

כפי שהמלצתי מוקדם יותר, את התוצאות הטובות ביותר ניתן להשיג בדרך של סינרגיה – שיתוף פעולה בונה בין המעורבים השונים. כאן, אולי דרושה הבהרה – הכוונה אינה רק למחלקות עצמן, אלא לכל מה שנמצא בתחומי האחריות שלהן. לדוגמא: כאשר מדובר על "חינוך", הכוונה היא למחלקת החינוך של המועצה וגם לבתי הספר, הגנים, ומערכת החינוך אשר פועלת בשעות אחרי הצהריים. דוגמא נוספת היא "רווחה" – היא מתייחסת למחלקת הרווחה של המועצה וגם למוסדות ולארגונים אחרים, אשר נותנים שירותים בתחום הזה בתוך היישובים ובשטחי המועצה (ועדות תרבות וקהילה בקיבוצים, בי"ח שער מנשה, למשל).

- מפגש משותף לראשי המחלקות במועצה, יחד עם ראש המועצה, להצהרה על ראש מנהלת האופניים / פרויקטור. הזמנה מצד כל המעורבים להעמיד נציג מחויב מטעמם. להתוות דרך חיובית של בנייה, עשייה וסינרגיה (גם אם זה עדיין לא המצב בשטח, לכוון לאן רוצים להגיע וכבר מההתחלה ליצור את האווירה החיובית שתשרה על המעורבים בדרך).

- עוד בהמשך למפגש הנ"ל – לערוך "מגילת אופניים" מועצתית מפורטת, מפורשת. הכוונה היא, שכל תחום יציג את מה שהוא רוצה לעשות בתחום האופניים בשנים הקרובות, איך אופניים מועילים למה שהוא אחראי עליו, מה הוא רוצה לעשות באיזה שלב (חודש . רבעון . שנה . שנה הבאה. במסגרת התוכניות הפנימיות של התחום שלו). עוד – מה היה מבקש שיקרה עם התנהלות התחומים האחרים כדי שיוכל להגשים את מטרותיו כראוי ובמועד.

- צוות ההיגוי/ מנהלת האופניים, בראשות ראש המנהלת / פרויקטור, ייאספו את כל הנתונים, ירכזו ויערכו אותם על סרגל זמנים ברור ומפורסם לכל. כל המידע יועבר לידעת כל המעורבים בדבר, לקבל הערות, הארות והתייחסויות.

- ראש צוות ההיגוי יקבל כתב התחייבות בכתב ובעל פה מראש כל תחום, מה הוא מחוייב לעשות עבור ההצלחה של הנושא במסגרת הפורום ובמסגרת הגוף שהוא מייצג.

- יקבע גוף/הליך/לו"ז להעלות הסתייגויות לאורך הדרך, כדי לאתר מכשולים מוקדם ככל האפשר ולתפור אותם בהסכמה משותפת של בעלי העניין. זיכרו – לכל בעיה יש פתרון כשבאים עם הגישה הנכונה.

2. המבנה הפיזי והחברתי – ארגוני של המועצה

כידוע, אופי של קיבוץ שונה מן החיים במושב או ביישוב ערבי וקהילתי, בין יישוב חילוני ליישוב דתי. כך, גם תהליכי קבלת ההחלטות בכל אחד מהם. כדי לתת את המענה הטוב ביותר לכל יישוב ויישוב, ולכלל תושבי המועצה, מומלץ לקבל מושג ברור - **מה מצפה כל יישוב ויישוב לקבל ולעשות בתחום האופניים**. לחדד ולמקד את מה שעלה במסגרת ההכנה של תכנית האב.

כדי להשתלב בסינרגיה - בהמשך למה שכבר עלה במהלך ההכנה של תכנית האב – מומלץ לקיים **מפגש אישי - ישיר, עם נציגי כל יישוב ויישוב**.

המטרה בסדרת המפגשים הזו היא לקבל מידע בדרך "אינטימית", משוחררת עד כמה שאפשר ממה שחושבים, או ממה שרוצים, ה"ילדים" האחרים של המועצה. בעזרת המידע הזה - **ליצור מיפוי של סדר העדיפויות על פי פרמטרים מוגדרים**. אלה ישתלבו בשיקולים הנוספים של המועצה לגבי מה ומתי לבצע בשטח. **פרמטרים לדוגמא**: האם ביישוב יש עניין לקדם את נושא האופניים (כן/לא); האם יש עניין בסיוע ומעורבות של המועצה, מתוך מגוון הכלים והשירותים שהמועצה מציעה – תשתיות, פרסום וחשיפה, קישור בין גופים ורוכבים... (כן/לא); מתוך התקציב הפנים יישובי – כמה יוקדש בשנה הקרובה לנושאים קשורים באופניים?; אלה פרויקטים יקודמו ביישוב בעזרת תקציב זה?; מי הם מרכזי פעילות האופניים ביישוב?; מי מהם ירצה להיות חבר בפורום המוביל במועצה?

- להעביר לכל יישוב שמעוניין בזה נגזרת של מסמך זה. במיוחד אותם החלקים אשר מסבירים איך לקיים פעילויות חינוך / בעלויות נמוכות, ואיך ניתן להקים מתקנים חינוך / בעלויות נמוכות.

- להוסיף את התשובות והמחויבויות שיתקבלו כאן לטבלת השיקולים בהקצאת התקציבים השנתית, והרב שנתית של המועצה. ההמלצה היא לתת "ציון" לכל יישוב ויישוב בהתאם לעשייה מוכחת בשטח (לא רק תיאוריה, אלא ממש לראות שאנשי היישוב אכן פעילים בתחום).

- **למועצה וליישובים יש כח קנייה גדול (פוטנציאלי). אפשר להפעיל אותו כדי לקבל הצעות למוצרים ושירותים רלוונטיים לנושא האופניים.**

למשל, אם יסתבר שיש עניין במספר ישובים להקים מתקנים לאופניים – מתקני חנייה, או מתקנים לפעילויות – ניתן לפרסם הזמנה להצעות (מכרז, או בדרך מתאימה אחרת) לקבלת אותו מוצר במחיר נוח במיוחד. בהתאם לעלויות, ישלם כל יישוב עבור המתקנים שלו, או יקבל סיוע של המועצה.

** לפני השימוש, חלק מן המוצרים מחייבים עבודת הכנה. למשל, מתקני רכיבה או פארק אופניים קטן. כאן, מומלץ לבדוק את האפשרות שחלק מן העבודה תיעשה על ידי אנשי היישוב או המועצה. זאת עשויה להיות הזדמנות לחסכון וגם... ליצור פעילות חברתית משותפת של הורים, ילדים ובני הנוער (אפשר להכניס תנאי כזה בסעיפי ההסכם או המכרז).

- **כאשר יישוב רוצה ליהנות מחשיפה** – להגביר את המודעות ליישוב, לפרויקטים או לעסקים אשר מתנהלים בו – הוא יכול להיעזר באופניים במגוון דרכים:

* להזמין רוכבים לביקור ואירוח

* לקיים אירוע רכיבה, תוך כדי חשיפת הנושא גם באמצעי הפרסום והשיווק של המועצה

* להקדיש חלק מן התקציב לאירוע / פרויקט כדי לשלם לרוכבים מן היישוב / מן המועצה כדי שירכבו כשהם נושאים כרזות / חולצות עם פרסום מתאים. זה גם עשוי להיות מקור ליצור הכנסות עבור בני נוער (עבור המסע לפולין, למשל), או מי שמערכת הרווחה יודעת כי ישמחו לקבל סיוע כלכלי.

** פורום האופניים של המועצה הוא הצומת הטבעית לבקשות וקישורים מסוג זה.

3. השילוב של יישובים יהודים ומוסלמים, חילונים ודתיים

מגוון של דרכים הוזכרו כבר בסעיפים 1 ו 2 הנ"ל. כמה נקודות לתשומת לב, שיכולות לחזק את השימוש באופניים בהקשרים אלה:

* אופניים הם אמצעי תחבורה זול במיוחד (אחרי הליכה, כמובן). **ביישובים בעלי רמת הכנסה נמוכה יותר, קידום השימוש באופניים יכול ליצור שינויים מרחיקי לכת:** שימוש מיידי משפיע על ההרגשה הכללית ועל תחושת החופש והעצמאות. שימוש ממושך יותר מתחיל להשפיע גם על הבריאות הגופנית והנפשית. רכיבה הופכת קשרים חברתיים בין יישובים לקלה יותר (בעזרת האופניים יש משמעות אחרת למרחקים). רוכבים מודעים יותר לסביבה, וזה בסיס לקהילה לקדם בעזרתה נושאים של בריאות, חינוך וקיימות.

* ההמלצה היא **לאתר**, תחילה, **בעלי עניין בנושא האופניים ביישובים** (הוזכר כבר בשלב המיפוי). לקדם איתם אירועים פנים יישוביים, בין יישובים ובין מגזרים. בעזרת אופניים קל, למשל, לרכוב לביקורים הדדיים וגם להיפגש באמצע הדרך.

ידוע שאין כפעילות פיזית משותפת (ועוד כשהיא משולבת בכיבוד ואוכל) לפתוח את הלבבות, להסיר מחיצות וגבולות – בנספחים המצורפים תמצאו קישורים לדוגמאות של עשייה מרתקת בתחום הזה בכמה מקומות בישראל וגם בחו"ל.

* **רכיבה משותפת אל יישוב** יכולה להיעשות, למשל, בדרכים הבאות ועם הערכים המוספים האלה:
- כחלק מסיורים של בתי ספר (אופניים אפשר להביא מהבית, להיעזר במועדון האופניים של בית הספר, או של המועצה, להשלים חוסרים בעזרת השכרה).
- ליצור מצבים מזמינים להגיע ליישוב דרך חזית תיירותית. למה הכוונה?
* הכוונה היא שבכניסה, או בכניסות ליישוב שמעוניין, יוצבו שלטים ועמדות נוחות לרוכבי אופניים (מעין "מיני-מבואה"). עמדות אלה יאפשרו חניה נוחה, פינת מנוחה או מילוי מים, ושילוט הסבר על הייחוד ביישוב זה.

* תהליך החשיבה וההחלטות היישובי יכול להיעשות תוך שיתוף של פורום הרוכבים. העשייה בפועל יכולה לשלב אירוע הורים – ילדים – נוער יחד עם סיוע של אנשי מקצוע והמועצה.

* קידום וחשיפה של עסקים מקומיים – עוד דרך לסייע לעסקים מקומיים ביישוב (בנוסף למה שכבר הוזכר), היא לחשוף עסקים מקומיים "ירוקים" באמצעי השיווק והחשיפה של המועצה. עסקים "ירוקים" כוללים מי שעומדים בתקנון מועצתי לנושא זה. בין השאר, משתמשים או מציעים אמצעי תחבורה ירוקה, כמו אופניים (עשוי להתאים לאתרי תיירות, חדרי אירוח וצימרים בכל היישובים).

כמה מילות סיכום:

כידוע לכולנו, הפוטנציאל שמביאים האופניים לקהילה הוא עצום ורב. על מנת ליישם אותו במלואו – נדרש תהליך מתמשך על פני מספר שנים. מכיוון שרוכבי האופניים אינם שוקטים על שמריהם - ילדים נוטים לגדול (באופן טבעי), נערים ונערות מתבגרים, עובדי הרשות מתחלפים: חיוני לבסס תשתית רחבה, הן במודעות של הקהילה והן בעשייה ובתשתית הפיזית. לשם כך, נדרשים סבלנות, אורך רוח והרבה רצון טוב ויצירתיות מצד כל המעורבים.

לשאלות ולייעוץ נוסף – אתם מוזמנים ליצור עימי קשר בכל אחת מן הדרכים המפורטות כאן.

אני מודה לכם מאוד על הזכות לקחת חלק בתהליך התכנון של תכנית האב לאופניים במועצה. מאחל לכם הצלחה והנאה רבה ביישום.

נריה נצר

מצורפים הנספחים:

- נספח 1 - ארגונים לסיוע ומקורות מימון לפרויקטים בתחום האופניים
- נספח 2 - דוגמאות למיזמים עם אופניים בישראל ומן העולם

נספח 1 - ארגונים לסיוע ומקורות מימון לפרויקטים בתחום האופניים

ברשימה המצורפת עומדים לשירותכם קישורים לגופים וארגונים בעלי עניין לסייע לקדם פרויקטים שיש בהם אופניים מסיבות שונות: קידום חברתי, חיזוק אוכלוסיות חלשות, שיתוף פעולה יהודים – ערבים ועוד. מומלץ להיכנס לכל קישור, ללמוד את הדרך המתאימה והדרישות כדי לפנות לקבלת סיוע ומימון.

התוכנית להכפלת רוכבי האופניים בישראל

חומר למחשבה מישראל ובחו"ל

<http://www.nrg.co.il/online/1/ART2/292/248.html>

קרן "אחד למען אחד" (One-To-One)

www.one-to-one.org

ארגון יהודי בריטי, מסייעים בקידום אוכלוסיות חלשות ואינטגרציה גם בעזרת פרויקטים של אופניים

"אופניים לכולם"

www.bikes4all.org.il

פרויקט ייחודי מיוזמתו של אייל הרשטיק, רכז הפעילות העממית באיגוד האופניים. פועל להקמה של מועדוני אופניים לילדים ונוער בכל רחבי הארץ. כולל תכנית הדרכה מפורטת, קישור למדריכים, פעילות חברתית ורכיבות משותפות למועדונים ועוד. התכנית מעודדת, בין השאר, הקמה של מועדונים מאובזרים במגזר הערבי.

הקרן לידידות

www.yedidut.org.il

פועלת לחיזוק חוסנה החברתי של ישראל ומקדמת אוכלוסיות חלשות. הפעילות היא פרי תמיכה ותרומה של נוצרים אוהבי ישראל ברחבי העולם. בין השאר, מעורבים בסיוע ומימון ל"אופניים לכולם".

הרשות הלאומית לבטיחות בדרכים

www.rsa.gov.il/LocalAuthorityNew/.../matot2011.doc

תקציב הרשות הלאומית לבטיחות בדרכים - עבור מטות הבטיחות ברשויות המקומיות - מיועד לפעולות הדרכה והסברה לבטיחות בדרכים במערכת החינוך הפורמאלית והבלתי פורמאלית ברשות המקומית, הפעלת ארגונים ובודדים בפעולות התנדבות בתחום הבטיחות בדרכים ויצירת סביבה בטוחה. במסגרת זו, גם ביצוע של פעולות להגברת הבטיחות בדרכים בקרב קבוצות אוכלוסיה שונות. יצירת סביבה בטוחה סביב מוסדות החינוך והקהילה.

משרד החינוך, התרבות והספורט – התאחדות הספורט לבתי הספר

www.schoolsport.co.il

בדומה לענפי ספורט אחרים, משרד החינוך מקדם כבר כמה שנים הקמה ופעילות של ליגת אופניים פעילה בבתי הספר, בעיקר תיכונים וחטיבות ביניים. בהתאם לתקציב המשרד, ניתן גם תקצוב עבור ציוד ומתקנים ייעודיים למועדוני אופניים בית ספריים.

נספח 2 - דוגמאות למיזמים עם אופניים בישראל ומן העולם

רוכבי שמשון

www.s-riders.org.il

העמותה/מלכ"ר הוקם בפברואר 2004 ע"י שבעה רוכבי שטח מאזור בית שמש, מועצה איזורית מטה יהודה וירושלים. לעידוד ספורט הרכיבה על אופניים, קידום תשתיות ותיירות אופניים וסיוע לרוכבים לממש את אהבתם.

המועדון משמש מודל לחיקוי בפרויקט "אופניים לכולם" של איגוד האופניים, המועדון רשום כחבר בארגון IMBA העולמי Trips for Kids, וחיים וסביבה.

למועדון מבנה שניתן ע"י עיריית בית שמש, עם כ-40 אופני הרים וכביש המשמשים את משתתפי החוגים שאין ידם משגת.

פעילויות המועדון ממומנות בחלקן ע"י **שותפות 2000 - הסוכנות היהודית** (פורום לקידום תשתיות ותיירות אופניים, אופניים ככלי למניעת אלימות), **קוץ אברהם** (דו-קיום על גלגלים) **One2One**, (חוגי אופניים לילדים יוצאי אתיופיה) **ועסקים מקומיים**.

פורום האופניים בית שמש – מועצה אזרית יואב- מועצה אזרית מטה יהודה

www.touryoav.org.il/?p=539

שותפות 2000 של בית-שמש ומטה יהודה קשורה לקהילת דרא"פ וקהילת וושינגטון, ארה"ב. מועדון אופניים רוכבי שמשון הגיש בקשה לתמיכת שותפות 2000 בפרויקט לקידום תשתיות ותיירות אופניים. התהליך מתקדם ומתמשך כבר כמה שנים, והוא מקיף תוכנית אב לשבילי אופניים, מועדונים, פעילויות, כנסים ותיירות אופניים.

"גלגלי עזר"

www.bikes4all.org.il/assets/files/Galgaley_Ezer.pdf

מבצע איסוף אופניים שנערך בשילוב איגוד האופניים, "אופניים לכולם", עיריית יקנעם, המתנ"ס המקומי ומתנדבים – בהכוונתו של עמיר שלהבת. המטרות היו:

- * גיוס אופניים לחלוקה למשפחות נזקקות.
- * שיתוף הקהילה בנתינה
- * העלאת המודעות למיחזור
- * הקמת מועדון רכיבה לילדים ובני נוער
- * איבזור מועדון הרכיבה באופניים, למי שעדיין אין להם.

מועצה אזרית רמת הנגב – יחד עם קהילת דנבר, קולורדו

שותפות דנבר- קולורדו עם מועצה אזרית רמת נגב נוסדה בשנת 1999. שותפות זו היא חלק מ 46 שותפויות הקיימות בין ערים ומועצות בישראל לבין קהילות יהודיות בתפוצות, כחלק מ"שותפות 2000". השותפות חיברה שתי קהילות השוכנות מעבר לאוקיינוס גדול, אך דומות בבחינות רבות: רוח חלוצית, סולידאריות קהילתית חזקה, עם אהבה לטבע ולסביבה. לכן, החיבור והקשר בין הקהילות היה טבעי והתפתח באופן כל כך מוצלח. בין השאר - סיוע בסימון ומיפוי של שבילי אופניים ברמת הנגב כחלק מיצירת תשתית תיירותית למשיכת קהלים חדשים לאזור ופיתוח שירותים ייעודיים לקהל הרוכבים. באחריות מחלקת תיירות.

Bikeworks:SE

מיזם חברתי-סביבתי קטן וצעיר הפועל בשכונה של המעמד הנמוך במזרח לונדון, מאוגד כ- CIC

- מטרות : פעילות למען הסביבה על ידי עידוד רכיבה על אופניים, מיחזור אופניים ישנים, ויצירת מקומות עבודה והזדמנויות להכשרה מקצועית לאוכלוסיות מוחלשות.
- מקורות הכנסה :
מימון ממשלתי לפעילות חברתית : לימוד רכיבה נכונה בבתי ספר , פרויקט לעידוד רכיבת אופניים בשכונות עוני, הכשרה מקצועית של חסרי בית לתיקון אופניים והדרכת אנשים עם מוגבלות ברכיבה
- פעילות מסחרית : השכרה ומכירת אופניים , שיפוץ אופניים יד שנייה, אחזקת ציוד אופניים של חברה מסחרית גדולה.